

**ГОДИШЕН ОТЧЕТ
ЗА ДЕЙНОСТТА НА
НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА
ЗА СЪВЕТИ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО
ЗА 2012 Г.**

Съдържание

УВОД	4
I. ИКОНОМИЧЕСКИ ТЕНДЕНЦИИ ПРЕЗ 2012 Г.....	5
1. Основни икономически показатели за България.....	5
2. Необходимост от консултантски услуги.....	5
3. Европейското и национално законодателство, свързано с дейността на НССЗ	
II. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НССЗ	8
1. Мисия на НССЗ	8
2. История на НССЗ	8
3. Организационна структура на НССЗ.....	9
4. Цели и предизвикателства пред НССЗ през 2013г.	11
III. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СЪВЕТИ, КОНСУЛТАЦИИ, ОБУЧЕНИЕ И ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ	11
1. Основни приоритети в дейността на НССЗ през 2012 г.	11
2. Предоставяне на консултации в офиса и на място в земеделските стопанства	13
2.1. Предоставени консултации и консултирани лица	14
2.2. Посещения на земеделските стопанства	25
3. Обучение на земеделските производители.....	27
3.1. Дейности по мярка 111 “Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания” от ПРСР	28
3.2. Други обучения в областта на земеделието.....	31
4. Дейност на НССЗ по мярка 143 от ПРСР	31
5. Дейности за подобряване на връзката „научни изследвания – съвети в земеделието – земеделски бизнес”	38
6. Информационни дейности.....	39
6.1. Участия в информационни събития	39
6.2. Изготвени и отпечатани информационни материали	41
6.3. Медийни изяви	41
7. Дейности по мярка 114 от ПРСР	42

IV. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	42
1. Участие в работни групи, кръгли маси и други мероприятия	42
V. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ, ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И ПОМОЩНИ ДЕЙНОСТИ	43
1. Човешки ресурси	43
1.1. Състояние	43
1.2. Действия за повишаване на административния капацитет.....	43
2. Финансова рамка за 2012 г.	45
3. Управление на собствеността	47
4. Техническа обезпеченост	47
4.1. Офис оборудване и софтуерни продукти	47
4.2. Информационна система на НССЗ	48
4.3. Интернет страница на НССЗ	50
4.4. Транспортни средства	51
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	52
ПРИЛОЖЕНИЯ	53

УВОД

Основен приоритет в работата на Националната служба за съвети в земеделието (НССЗ) е съветническата и консултантската дейност за земеделските производители.

Дейността на НССЗ е насочена към подпомагане адаптирането на земеделските стопанства към строгите хигиенни, ветеринарни и екологични изисквания на европейското законодателство, както и към развиване на производства, добавящи стойност към първичните селскостопански продукти.

Консултации за земеделските производители се предоставят в 27-те офиса, които са разположени в областните градове на страната, при посещение в стопанствата на земеделските производители, чрез интернет и на телефон AGRO (07001 2476) - на цената на един градски разговор от цялата страна.

Основните консултации, които предостави НССЗ през 2012 г., са свързани с възможностите за подпомагане по Програмата за развитие на селските райони за 2007-2013г. (ПРСР), както и в областта на земеделието и аграрната икономика.

Друга основна дейност на НССЗ е да подпомага трансфера и приложението на научните и практическите достижения в областта на земеделието и по този начин да съдейства за усъвършенстване на връзката "научни изследвания – съвети в земеделието – земеделски бизнес". НССЗ осъществява тясно сътрудничество с различни научно-приложни организации за трансфер на научни знания и достижения – сключени са 23 бр. договори за сътрудничество, в т.ч. с Аграрен университет - Пловдив, Тракийски университет - Ст. Загора, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, УНСС-София, Университет „Ангел Кънчев“-Русе и Селскостопанска академия. Проведени съвместни дейности и мероприятия на НССЗ с научни институти и други научно-приложни организации през 2012 г. са 88 бр.

Друга основна дейност на НССЗ е обучение на земеделските производители. Към НССЗ е лицензиран Център за професионално обучение (ЦПО). Провеждат се професионални обучения в областта на земеделието, курсове, семинари, информационни дейности и обучения по ключови компетентности. Експертите от офисите организират и провеждат обучение под формата на семинари, демонстрации, лекции, дискусии, тематични и работни срещи. Темите са подсказани от самите земеделски производители, което доведе до популяризиране на Службата сред тях. През 2012 г. ЦПО към НССЗ проведе обучения под формата на курсове от 150 уч. часа на тема „Агротехника на различни земеделски култури“ и информационни дейности от 18 уч. часа на тема „Мярка 214 Агроекологични плащания“ от ПРСР. В обученията се включиха 492 бр. земеделски производители от цялата страна, в т.ч. земеделски производители одобрени за подпомагане по мярка 214 „Агроекологични плащания“ от ПРСР, които са подали своите заявления по мярка 214 през 2012 г. **В случай, че не беше проведено обучението от страна на НССЗ, имаше значителна опасност тези фермери да връщат всички получени средства по мярка 214 за период от 2 години.**

След стартиране на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. (ПРСР), НССЗ на практика обслужва най-голям брой земеделски производители в страната по четири мерки от ПРСР. Това са: мярка 112 “Създаване на стопанства на млади фермери”, 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране”, 142 “Създаване на организации на производители” и 214 „Агроекологични плащания”. **НССЗ до 31.12.2012 г. е изготвила над 16 500 проекта и заявления за подпомагане по тези мерки.** НССЗ ще продължи по мярка 143 „Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния” от ПРСР до края на 2013 г. да изготвя проекти и заявления за подпомагане за полупазарните производители по мярка 141 от ПРСР и по мерки 121, 122, 123 и 311 на вече одобрени такива стопанства. Всичко това означава, че размерът на усвоените средства с помощта на НССЗ ще нарасне значително.

I. ИКОНОМИЧЕСКИ ТЕНДЕНЦИИ ПРЕЗ 2012 Г.

1. Основни икономически показатели за България¹

2012 година

През 2012 г. БВП възлиза на 77 583 млн. лв. по текущи цени. Преизчислен в евро, БВП е съответно 39 667 млн. евро, като на човек се падат 5 436 евро. Аграрният сектор бележи БВП в размер на 4 264 млн. лева, което представлява 5.5 % от БВП.

Реализираната брутна добавена стойност (БДС) през 2012 г. е 66 643 млн. лв., като най-голям дял формира секторът на услугите (63.2%), следван от индустриалния (30.4%) и аграрния сектор (6.4%).

По елементи на крайното използване най-голям дял в БВП заема крайното потребление (80.9%), което в стойностно изражение възлиза на 16 996 млн. лева. През четвъртото тримесечие на 2012 г. бруто капиталобразуването в основен капитал е 4 981 млн. лв. и заема 23.7% относителен дял в БВП. Външнотърговското салдо е отрицателно.

Заетите лица в икономиката през 2012г. са 3 281 944, от които 2 385 474 са наети лица и 896 470 бр. са самонаети. В сектор „Селско, горско и рибно стопанство” заетите лица през 2012 г. са 637 869 (19% от всички заети), от които 76 860 са наети лица (3% от общия брой) и 561 009 бр. са самонаети (63% от общия брой).

Годишни изменения

БВП за 2012 г. нараства в реално изражение с 0.8% спрямо 2011 година. Брутната добавена стойност реално се увеличава с 0.3%. БВП нараства с 0.5% през четвъртото тримесечие на 2012 г. в сравнение със същото тримесечие на предходната година. През четвъртото тримесечие на 2012 г. спрямо същото тримесечие на предходната година брутната добавена стойност се увеличава с 0.6%. Динамиката на брутната добавена стойност се определя от регистрирания растеж в: аграрен сектор - с 2.3%, промишленост - с 3.7%, търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство - с 3.8%, държавно управление, хуманно здравеопазване и социална работа и образование - с 2.9%, и други услуги - с 8.8%.

Аграрният сектор за 2012г. бележи увеличение в относителния си дял в БВП и БДС спрямо 2011 г. (в БДС от 6,0% на 6,4% и в БВП от 5,2% на 5,5%).

Заетите лица в икономиката през 2012г. спрямо 2011г. са намели с 149 054 (4,3%), като наети лица са намалели с 108 015 (4,3%), а самонаетите с 41 039 (4,4%). В сектор „Селско, горско и рибно стопанство” заетите лица през 2012 г. спрямо 2011 г. се намали с 44 825 (6,6%), като наетите лица са намалели с 7 769 (9,2%), а самонаетите с 37 056 (6,2%).

2. Необходимост от консултантски услуги

Повишаването на конкурентоспособността на земеделските производители е определящ фактор за оцеляване и разширяване на дейността им в изключително развития и конкурентен пазар на ЕС. Устойчивото управление на земеделските стопанства включва извършването на комплекс от дейности от една страна за подобряване на технологиите и методите на селскостопанско производство и от друга страна на дейности, свързани с опазване на околната среда (включително опазване на водите и почвите), здравето на животните и растенията, хуманно отношение към животните, общественото здравеопазване, безопасни условия на труд, качество и безопасност на храните.

¹ По предварителни данни на НСИ за 2012г. (<http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=10>)

Общата селскостопанска политика на ЕС изисква от българските земеделски производители да спазват и прилагат редица стандарти на Общността. Изпълнението на тези стандарти е условие както за продължаване на дейността им, така и за получаване на финансова подкрепа. От 2012 г. земеделските стопани, които получават директни плащания, следва да спазват и законоустановените изисквания за управление, изброени в приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета от 19 януари 2009 г., т.е. от 2012 г. започва да се прави връзка между законоустановените изисквания за управление и директните плащания, които получава земеделският стопанин. Когато не са спазени законоустановените изисквания за управление, в който и да е момент през дадена календарна година и това неспазване е резултат на действие или бездействие, за което пряка отговорност носи земеделският стопанин, подал заявлението за подпомагане през съответната календарна година, общата сума на директните плащания, които са предоставени или следва да бъдат предоставени на този земеделски стопанин се намаляват или не се изплащат. Процентът на намалението зависи от тежестта, степента, продължителността и системността на установеното неспазване и може да достигне до пълно изключване от една или няколко схеми за подпомагане за една или повече календарни години. Законоустановените изисквания и управление и условията за добро земеделско и екологично състояние (определени със Заповед на Министъра на земеделието и храните) формират системата на кръстосаното съответствие. Всеки земеделски стопанин, който получава плащания по схемата за единно плащане на площ, спазва законоустановените изисквания за управление, посочени в приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009 в съответствие със следния график:

- изискванията, посочени в буква А от приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009, се прилагат от 1 януари 2012 г.;

- изискванията, посочени в буква Б от приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009, се прилагат от 1 януари 2014 г.;

- изискванията, посочени в буква В от приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009, се прилагат от 1 януари 2016 г.

Едновременно с това чл. 12 на **Регламент на Съвета 73/2009** за установяване на общи правила за схеми за директно подпомагане в рамките на ОСП и за установяване на някои схеми за подпомагане на земеделски производители задължава всяка държава-членка да създаде и осигури добре функционираща и достъпна система за съвети в земеделието.

Съгласно предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно финансирането, управлението и мониторинга на Общата селскостопанска политика и за следващия програмен период 2014-2020 г., с цел повишаване осведомеността на земеделските производители относно връзката между земеделските практики и управлението на стопанствата от една страна, и стандартите, свързани с околната среда, измененията на климата, доброто земеделско състояние на земята, безопасността на храните, общественото здраве, здравето на животните и растенията, хуманното отношение към животните от друга страна, **е необходимо държавите-членки да установят широкообхватна система за съвети в земеделието, която да консултира бенефициентите.** Системата за съвети в земеделието следва да покрива най-малко изискванията и стандартите, влизащи в обхвата на т.нар. кръстосаното съответствие. В тази връзка тя следва да покрива изискванията, които трябва да се спазват от земеделските производители по отношение на земеделските практики от полза за климата и околната среда във връзка с получаваните от тях директни плащания, както и да обхваща изискванията свързани с поддържането на земеделските площи, съгласно предстоящия за приемане Регламент (ЕС) на Европейския парламент и на Съвета *относно установяване на правила за директни плащания за селскостопански производители по схеми за подпомагане в рамките на Общата селскостопанска политика.* Системата следва да покрива и определени елементи, свързани с адаптацията и смекчаването на последиците от

измененията на климата, биологичното разнообразие, опазването на водите, болестите по животните и растенията и иновациите, както и устойчивото развитие и икономическата дейност на малките стопанства. Земеделските производители следва да се включват в системата за съвети в селското стопанство на доброволни начала. **Всички земеделски производители, дори тези, които не получават подпомагане по ОСП, следва да имат право да участват в системата.** За да се обезпечи ефективността на системата, съветниците следва да притежават съответните квалификации. **Държавите-членки трябва да гарантират, че приоритет се дава на селскостопански производители, чийто достъп до друга система за съвети е най-ограничен.** Системата за съвети в селското стопанство трябва да гарантира, че земеделските производители имат достъп до съвети, които вземат предвид специфичното положение на тяхното стопанство.

Всичко това поражда сериозната нужда от консултантски услуги в подкрепа на въвеждането на необходимите стандарти и устойчивото управление на земеделските стопанства. **Също така всичко това показва, че ролята на НССЗ през следващия програмен период ще бъде още по-голяма и чрез НССЗ в най-голяма степен България ще гарантира пред ЕК, че отговаря и на едно от най-важните предварителни условия за одобрение на новата ПРСР 2014-2020 г., а именно че има достатъчен капацитет за предоставяне на съвети в земеделието.**

3. Европейското и национално законодателство, свързано с дейността на НССЗ

От европейското законодателство има 3 основни регламента засягащи дейността на НССЗ:

- **Регламент на Съвета (ЕС) 1698/2005 г. от 20.09.2005 г.** относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и по специално чл. 20 (а) (iv) и чл. 24 определящи подпомагането от ЕЗФРСР на използването на консултантски услуги от земеделските производители и собственици на гори чрез мярка 114 „Използване на консултантски услуги от фермери и собственици на гори”;

- **Регламент на Комисията (ЕС) 1974/2006 г. от 15.12.2006 г.** за определянето на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 1698/2005 и по-специално чл. 15 определящ допълнителни изисквания за прилагане на мярка 114 и чл. 25 (а) и т. 5.3.1.4.3 от Анекс II на Регламента определящ допълнителни изисквания за прилагане на мярка 143 „Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния (2007-2009)”;

- **Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета** и по специално чл. 12 и чл. 13 определящи създаването и развитието на достъпни за земеделските производители системи за съвети в земеделието в страните членки.

Тази системата за съвети в земеделието трябва да оперира, чрез съветване на земеделските производители относно използването на земята и управление на стопанството на базата на една или няколко публични или частни организации.

От националното законодателство има 6 основни законови и подзаконови нормативни актове, регулиращи дейността на НССЗ:

- **Закон за селскостопанската академия** (*предишно име - Закон за националния център за аграрни науки*) и по-специално § 1 определящ създаването и функционирането на НССЗ;

- **Закон за подпомагане на земеделските производители** и по-специално чл. 10 определящ съществуването на НССЗ и **безплатното предоставяне на информация** на земеделски производители;

- **Наредба № 10 от 3.04.2008 г.** за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка 143 "Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния" по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г. (ПРСР). По тази мярка НССЗ е единствен бенефициент;

- **Наредба № 5 от 27.02.2009 г.** за условията и реда за подаване на заявления по схеми и мерки за директни плащания;

- **Наредба № 10 от 27 септември 2011 г.** за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка „Използване на консултантски услуги от фермери и собственици на гори“ по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 – 2013 г.

- **Правилник за устройството и дейността на Националната служба за съвети в земеделието;**

Важно значение има и Анекс VIII, Раздел I, т.Г от Договора за присъединяване на България и Румъния (изменен от Решение на Съвета (ЕС) 664/ 2006), който дава възможност за прилагане на мярка 143.

На база на горната информация може да се направи извода, че НССЗ функционира в сложна законодателна среда и наличие на голям брой нормативни актове засягащи нейната дейност.

II. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НССЗ

Националната служба за съвети в земеделието е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София и 27 териториални областни офиси в страната.

1. Мисия на НССЗ

Да подпомага прилагането на държавната политиката в аграрния сектор и постигането на заложените от МЗХ приоритети и цели за осъществяване на ефективно и конкурентно земеделие в Република България, като предлага на земеделските производители качествени консултантски услуги, актуална и полезна информация, обучение и техническа помощ.

2. История на НССЗ

НССЗ е създадена в края на 1999 г. на база на Закона за селскостопанската академия (*предишно име - Закон за националния център за аграрни науки*) и по-специално на § 1 от него и след структуриране и кадрово обезпечаване започва съветническата си дейност през месец октомври 2000 г. НССЗ е наследник на Националната система за съвети в земеделието, която от своя страна е създадена на базата на подписано споразумение между Селскостопанската академия и тогавашното Министерство на земеделието и хранителната промишленост и изградена с техническата и финансова помощ на Програма ФАР – Земеделие в рамките на два проекта - 1995-1999 г.

Изграждане на капацитета на НССЗ започва с нейното създаване и продължава интензивно по време на осъществените проекти на ФАР. В рамките на тези проекти се провеждат интензивни обучения на експертите, които им помагат да се превърнат в търсени консултанти в областта на земеделието.

От 2000 г. досега НССЗ участва в редица международни проекти, част от които имат за цел да укрепват капацитета на НССЗ основно в различни аспекти от ОСП – устойчиво управление на земите, развитие на селските региони, развитие на биологично земеделие, обща организация на пазара на плодове и зеленчуци, развитие на стратегии и управление на

селскостопански организации, организации на производители и стандарти за качество, устойчиво предоставяне на консултантска агробизнес помощ на пазарно ориентирани производители и др.

НССЗ има своето запазено място като структура подпомагаща развитието на земеделието. От 2008 г. НССЗ консултира земеделските производители и подпомага процеса на усвояване на средства по Програмата за развитие на селските райони.

Стойността на вече одобрените от Държавен фонд „Земеделие” проекти изготвени от НССЗ е над 308 млн. лева. Стойността на проектите в процес на разглеждане от Държавен фонд „Земеделие” е около 11 млн. лева. Всеки един експерт на НССЗ е допринесъл с около 2,75 млн. лева за усвояването на средствата по Програмата за развитие на селските райони в Р. България.

3. Организационна структура на НССЗ

НССЗ е структурирана в Главна дирекция „Съвети в земеделието” и дирекция „Административно, финансово, информационно обслужване и човешки ресурси” (АФИОЧР)“.

През 2012г., съгласно публикуваните в ДВ бр.65 от 24 август 2012 г. промени в Правилника за устройството и дейността на НССЗ, броят на служителите на НССЗ беше увеличен от 75 на 80 души (вкл. изпълнителния директор). Трябва да се вземе и предвид, че през 2011г., съгласно публикуваните в ДВ. бр.78 от 7 Октомври 2011 г. промени в Правилника за устройството и дейността на НССЗ, броят на служителите на НССЗ беше намален с 40% от 125 на 75 души (вкл. изпълнителния директор). Съгласно Постановление № 185 на Министерския съвет от 2011 г. (ДВ, бр. 52 от 2011 г.) за изпълняване на дейности по мярка 143 от ПРСР НССЗ има право да назначи до 25 експерти извън утвърдената численост на персонала при спазване на разпоредбите на трудовото законодателство. Средствата за работна заплата и осигурителни вноски, както и цялостната издръжка на тези служители се осигуряват от средствата на НССЗ, получени в резултат на изпълняваните дейности по мярка 143. Точният брой на назначения в НССЗ извънщатен персонал зависи от успешното прилагане на дейностите по мярка 143 от ПРСР, т.е. този персонал може да бъде назначен и задържан на работа само в случай, че НССЗ предоставя значителен брой съветнически услуги на кандидати по мярка 141 от ПРСР и след това проектите на тези кандидати бъдат одобрени от ДФЗ- РА. Към 31.12.2012 г. броят на тези служители е 24.

В края на 2012 г. специализираната администрация е организирана в Главна дирекция „Съвети в земеделието” с 3 отдела на централно ниво - „Координация на дейности”, „Дейности по национални и европейски програми”, „Аналитична лаборатория” и 27 регионални офиси.

Общата администрация е организирана в дирекция АФИОЧР, която осъществява административното обслужване, финансово счетоводната дейност и вътрешния контрол, поддържане на материалната база и информационната система, управлението на транспортната дейност и човешките ресурси. В структурата ѝ няма отделни отдели.

Фигура 1 – Структура на НССЗ

Фигура 2 – Териториални областни офиси на НССЗ

Организационно, НССЗ извършва дейност на територията на цялата страна, тъй като има офиси във всеки областен град. НССЗ няма представители на общинско ниво поради ограничения брой служители, което затруднява дейността, но на този етап това се компенсира с по-чести посещения на експерти от офисите на НССЗ в общините.

4. Цели и предизвикателства пред НССЗ през 2013г.

Целите на НССЗ през 2013 г. са следните:

1. Запазване на броя на фермерите и другите лица, получаващи консултантски услуги, на средното за НССЗ ниво спрямо последните две години;
2. Подобряване на връзката „научни изследвания – съвети в земеделието – земеделски бизнес“;
3. Подпомагане прилагането на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013г.

Основните предизвикателства пред НССЗ при постигането на целите през 2013 г. са свързани с:

- изпълняване на дейностите и задачите при значително намален експертен състав на НССЗ (36% съкращение), в т.ч. намаляване на броя на експертите в част от офисите на НССЗ под 3-ма души и съответно липса на експерт-агроном или експерт-зооинженер или експерт-икономист;
- убеждаване и привличане на фермерите да ползват съветническите услуги на НССЗ в условията на засилване дейността на другите консултантски организации, в т.ч. във връзка с прилагането на мярка 114 „Използване на консултантски услуги от фермери и собственици на гори“ от ПРСР. Необходимо е поддържане на доброто ниво и знания на експертите на НССЗ, както и постоянно адаптиране на дейностите на НССЗ към нуждите на земеделските производители;
- убеждаване и привличане на земеделските производители, в условията на наличие на други обучителни организации, за участие в курсовете и информационни дейности на НССЗ във връзка с изпълнението на два одобрени от Държавен фонд „Земеделие“ проекта по мярка 111 “Професионално обучение, информационни дейности и разпространяване на научни знания”;
- навременно изготвяне на проектите на всички желаещи да кандидатстват полупазарни стопанства по мярка 141 от ПРСР, както и на одобрени полупазарни стопани за кандидатстване по другите инвестиционни мерки по ПРСР;
- недостатъчен бюджет на НССЗ за 2013 г. необходим за предоставяне на специализирани консултации в областта на земеделието и по други въпроси извън ПРСР и за организиране на мероприятия за разпространение на научни знания и технологии;
- стартиране на приема на проекти по мярка 112 „Създаване на стопанства на млади фермери от ПРСР. От една страна това може да доведе до намаляване на интереса за кандидатстване по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране“ от ПРСР, а от друга страна до значително натоварване на експертите от офисите във връзка с дейностите по информиране и съветване на потенциалните кандидати по мярка 112 от ПРСР, през периода през който е отворена и мярка 141 от ПРСР.

III. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СЪВЕТИ, КОНСУЛТАЦИИ, ОБУЧЕНИЕ И ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

1. Основни приоритети в дейността на НССЗ през 2012 г.

През 2012 г. НССЗ със своите териториални областни офиси насочи дейността си основно в следните направления:

- Непрекъснато развитие и усъвършенстване на съветническата и консултантска дейност за усвояване на средствата от земеделските производители по национални и европейски програми;
- Продължаване работата на експертите от НССЗ по мярка 143 „Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния“;

- Продължаване работата по отношение провеждането на информационни кампании сред земеделските производители;
- Подпомагане трансфера и приложението на научните и практическите достижения в областта на земеделието и по този начин съдействие за усъвършенстване на връзката "научни изследвания – съвети в земеделието – земеделски бизнес";
- Разширяване на дейността на НССЗ по отношение на човешките ресурси в земеделието - обучение на българските фермери по прилагане на иновационни методи и практики в производството, при опазване на околната среда и рационалното използване на природните ресурси.
- Предоставяне на специализирани консултации в областта на растениевъдството и животновъдството.

В изпълнение на поставените цели, НССЗ извърши следните основни дейности:

- Консултира земеделските производители относно задължителните европейски и национални стандарти и изисквания, на които трябва да отговаря производството;
- Консултира земеделските производители относно общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС;
- Консултира земеделските производители относно законоустановените изисквания за управление и условията за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние, предвидени в членове 5 и 6 от Регламент (ЕО) № 73/2009 и приложения II и III към него;
- Консултира земеделските производители относно законоустановените изисквания по изпълнението на изискванията на Директива 91/676/ЕИО (Нитратната директива);
- Предостави специализирани консултации в областта на растениевъдството и животновъдството;
- Подпомогна земеделските производители при изготвянето и осигуряването на различните документи необходими за създаването на организации на производители на земеделски продукти;
- Консултира земеделските производители относно източници за подпомагане и финансиране на селскостопанската дейност;
- Консултира земеделските производители относно базисните условия за функциониране на стопанството – регистрация като земеделски производител, данъчно облагане и осигуряване на земеделските производители, регистрация на земеделска техника и други задължителни регистрации в зависимост от вида на селскостопанската дейност;
- Консултира земеделските производители относно оценка на стопанството и установяване на подобрения във връзка със законоустановените изисквания за управление;
- Организира и проведе професионално обучение на земеделските производители;
- Изготви проекти на кандидати по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране” от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. (ПРСР);
- Изготви проекти на кандидати по мярка 214 „Агроекологични плащания” от ПРСР (на одобрени кандидати по мярка 141 от ПРСР).
- Изготви проекти на кандидати по мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства” от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013г. (на одобрени кандидати по мярка 141 от ПРСР).

Целевите групи, към които основно са насочени дейностите на НССЗ са:

- средни и дребни стопанства, пазарно и полупазарно ориентирани в процес на реструктуриране;
- стартиращи и млади фермери;
- земеделски стопанства въвеждащи агроекологични практики и биологично земеделие;

- земеделски стопанства в планинските райони и различни от планинските райони;
- организации на производители на земеделска продукция.

2. Предоставяне на консултации в офиса и на място в земеделските стопанства

На базата на доброто познаване на земеделските производители и техните нужди, натрупания 12-годишен опит, изградения професионален и административен капацитет и сътрудничеството с множество държавни институции и НПО, **НССЗ предлага комплексен пакет от консултантски услуги, включващ консултации от създаването на фермата до нейното пълно обслужване в агрономически, животновъден и агроикономически аспект.**

Чрез предоставянето на тези консултантски услуги се изпълняват поетите задължения от България за изграждане на функционираща и достъпна система за консултации в земеделието, в съответствие с чл. 12 от Регламент 73/2009 г.

Въвеждане на нова системата на отчитане на дейността на НССЗ

Със Заповед на Изпълнителния директор на НССЗ № РД 11/03-25 от 24.01.2011 г. се въведоха промени в системата за отчитане на дейностите на НССЗ по отношение на консултантската дейност. Тези промени са направени с цел оптимизиране и подобряване на отчитането, по-широко използване на информационните технологии и намаляване на необходимите човешки и материални ресурси.

Основните предимства на информационната система:

- Променя се начина на отчитане на броя консултирани лица. На всеки консултиран в офиса или на място във фермата се създава досие, в което се отбелязват данните за стопанството.
- Системата дава възможност да се проследят всички консултации, дадени на едно лице, честотата им, тематиката и др., което дава възможност за допълнителни и по-задълбочени анализи за нуждите на земеделските стопани от консултации.
- Също така се осигурява мобилност на предоставяне на консултации – едно лице може да бъде консултирано от различни експерти в един или различни офиси – експертът се запознава със стопанството, предоставените консултации и други показатели. Не на последно място системата дава възможност да се проследи развитието на стопанствата и ефектът от предоставените консултации.
- В системата се отчитат консултации дадени в офис на НССЗ или при посещение на експерт от Службата на място във фермата. Информация и консултации, предоставени дистанционно по телефона или чрез електронна поща, както и консултации, предоставени по време на информационни събития не се отчитат от системата, не се включват в общия брой и не са обект на следващите анализи.
- Справките за консултирани хора, брой консултации и посещение на място се генерират от информационната система.

Във връзка с въвеждането на данните в информационната система няма пълна съпоставимост на данните с предходни години, когато информацията е събирана ръчно. Основната промяна е относно общият брой консултирани лица. След въвеждане на информационната система едно лице независимо от броя посещения и получени консултации в общата сума на броя на консултирани лица се отчита само един път. При отчитането до 2010 г. без използване на ИКТ базирана информационна система и изчислителна техника, при всяко посещение едно лице се броеше като отделно консултирано лице. Спрямо сега действащата система този показател отговаря на брой контакти. Поради тези причини по показателя „брой консултирани лица” не могат да се правят сравнения с годините до 2010 г. (вкл.).

Общи показатели

Таблица 1. Брой консултирани лица, брой контакти и брой консултации, предоставени от НССЗ за периода януари-декември 2012 г.

Показател	Брой консултирани	Брой контакти	Брой консултации
Общо	19 998	38 856	74 856
средно на офис за периода	740	1 439	2 772

През периода януари-декември 2012 г. общо 19 998 лица са били подробно консултирани от служителите на НССЗ, броят контакти на тези лица е 38 856 и те са получили 74 856 консултации. Средно едно лице е направило 2 посещения в офис на НССЗ или е било посетено във фермата си. Средно едно лице през годината е получило 3.73 консултации през 2012 г.

Всеки офис на НССЗ активно е работил средно с над 740 земеделски производители през 2012 г. Средният брой осъществени контакти от всеки офис за годината е 1 439. Всеки офис средно е предоставил по 2 772 консултации за 12-те месеца.

Натрупаните данни в информационната система позволяват да се направят и анализи по отношение на показателя доверие в консултанта. Фактът, че средно консултираните лица са посетили офисите 2 пъти показва добра степен на доверие от страна на земеделците към експертите на НССЗ.

2.1. Предоставени консултации и консултирани лица

А) Консултации - общо

Всички консултации, които НССЗ предоставя, са **безплатни** за земеделските производители. НССЗ извършва консултантска и съветническа дейност главно чрез експертите от териториалните си областни офиси.

През 2012 г. се наблюдава увеличение на дадените консултации в офиса и в земеделските стопанства от НССЗ с 36% спрямо 2011 г. и 27% спрямо 2010 г. и достига до 74 856 бр. По-голяма част от лицата получили консултации се възползват от предлагания от НССЗ комплексен пакет от консултантски услуги и търсят консултации в различни направления.

Таблица 2. Брой консултирани лица, брой консултации - общо, в офиса и на място за периода януари - декември 2012 г. по тримесечия

тримесечие 2012	Брой консултации			% на консултации на място
	Общо	В офиса	На място	
1-во	19 802	18 874	928	5%
2-ро	17 904	15 519	2 385	13%
3-то	16 960	15 689	1 271	7%
4-то	20 190	16 562	3 628	18%
ОБЩО	74 856	66 644	8 212	11%

И през 2012 г. се запазва сезонността в консултациите – най-много са в началото и към края на годината, когато от една страна е неактивния селскостопански период, а от друга фермерите планират своите дейности, включително и за кандидатстване за подпомагане по различни програми. Най-малък е броят консултирани лица и броят консултации през третото тримесечие, т.е. през летния активен селскостопански период. През последното тримесечие на 2012 г. отново се увеличава броят на предоставените консултации.

За разглеждания период делът на консултациите дадени в офиса е 89%, а на място е 11%, като се запазва съотношението от 2011 г.

Сравнение на брой консултации 2011 и 2012 г.

Таблица 3. Брой консултирани лица, дадени от НССЗ по тримесечия 2011 и 2012 г.

месец	Януари – декември 2012 г. Консултирани лица	Януари – декември 2011 г. Консултирани лица	% изменение 2012 спрямо 2011
1-во тримесечие	7 507	6 532	15%
2-ро тримесечие	6 559	5 493	19%
3-то тримесечие	6 341	4 385	45%
4-то тримесечие	6 081	4 637	31%
ОБЩО	19 998	15 391	30%

Тенденцията по тримесечия за 2012 г. спрямо 2011 г. е постоянно нарастваща. За всяко едно от четирите тримесечия на 2012г. се наблюдава увеличение в броя на консултираните лица спрямо същото тримесечие на 2011 г. През периода януари - март 2012 г. спрямо същия период за 2011 г. броя на консултираните лица се е увеличил с 15%. Почти същата тенденция се наблюдава и за второто тримесечие на 2012 г. - 19%. За третото тримесечие имаме най-голямо увеличение от 45% спрямо същото тримесечие на 2011 г.

От данните се вижда, че общият брой дадени консултации и броя на консултираните лица за периода януари – декември 2012 г. се увеличава с 36% съответно за консултациите и с 30% за консултираните лица, като този ръст основно се дължи на засилената консултантска дейност през 2012 г. особено през третото и четвъртото тримесечие.

Б) Консултирани лица – общо и по вид

Лицата, които консултира НССЗ, са основно три типа:

- земеделски производители, които вече са започнали своята земеделска дейност, като в тази група преобладават малките земеделски стопанства;
- лица, които искат да започнат земеделска дейност, но все още не са;
- други лица, живеещи в селските райони, включително и собственици на гори.

За периода януари - декември 2012 г. земеделските производители, които са получили консултации на място при посещения в земеделските стопанства са 5 651 души, което представлява 28,3% от общия брой консултирани лица. Броят им се увеличава с 90% спрямо 2011 г., когато са били 2 983. Това е резултат от политиката на НССЗ да разнообразява предлаганите услуги и средствата за предоставянето им, както и да се адаптира към нуждите на ползвателите на консултантските услуги. Постигнатите резултати показват, че НССЗ е уважаван и търсен партньор за земеделските производители. Също така се забелязва промяна във вида на консултациите, от които се нуждаят земеделските производители – те все по-често се нуждаят от получаването на консултации за решаване на конкретни проблеми в стопанствата.

Консултирани лица според вида на извършваната земеделска дейност

Информационната система на НССЗ предоставя възможности да се обобща информацията за клиентите на НССЗ по различни показатели. По-долу е дадена информация за броя на консултирани лица според вида на извършваната земеделска дейност.

Таблица 4. Брой консултирани лица според вида на извършваната земеделска дейност за периода януари – декември 2012 г.

Специализация на стопанството	Консултирани лица	% от общия брой консултирани
Не е създадено стопанството-не обработва земя и не отглежда животни	5 868	29%
Растениевъдство (смесени култури)	4 622	23%
Отглеждане на зеленчуци и цветя	1 853	9%
Производство на плодове (вкл. овощни, ягодоплодни и черупкови насаждения), лозя и други трайни насаждения	2 999	15%
Отглеждане на животни	1 453	7%
Смесено растениевъдство и животновъдство (вкл. пчели)	1 830	9%
Други стопанства	1 373	7%

Близо 30% от консултираните лица са потенциални земеделски стопани, които имат намерение да създадат стопанство. Най-голям е дялът на земеделските стопани (47%), които се занимават основно с растениевъдство, в т.ч. с отглеждането на плодове и зеленчуци. 7% от консултираните от НССЗ лица се занимават основно с животновъдство.

Консултирани лица според размера на земеделското стопанство:

Таблицата дадена по-долу показва броя на консултираните лица според размера на стопанството в икономически единици (ИЕ)

Таблица 5. Брой предоставени консултации според размера на стопанството в икономически единици (ИЕ) през 2012 г.

Размер на стопанствата на консултираните лица	Брой консултирани лица	% от консултираните
до 1.00 ИЕ	8 877	44.4%
От 1.00(вкл.) до 4.00 ИЕ	10 009	50.1%
От 4.00(вкл.) до 10.00 ИЕ	820	4.1%
От 10.00(вкл.) до 40.00 ИЕ	203	1.0%
От 40.00(вкл.) до 100.00 ИЕ	24	0.1%
Над 100.00(вкл.) ИЕ	65	0.3%

Както се вижда от данните в таблицата най-голям е дялът на консултираните лица (50%), чиито стопанства са между 1 и 4 ИЕ. Тази целева група е изключително важна, защото това са основните производители, които могат да кандидатстват по мярка 141 от ПРСР, което обяснява факта защо са с най-голям дял.

На второ място с дял от 44 % от консултираните лица са тези, чиито стопанства са до 1 ИЕ. За тях НССЗ е единствената възможност да получат подкрепа за развитие на бизнес в селското стопанство чрез предоставянето на безплатни консултации и професионални съвети. Част от лицата от тази целева група, получавайки подходящи консултации и имащи възможност да инвестират в разширяване на стопанството могат да станат допустими за подпомагане по мярка 141 от ПРСР.

Групата на консултираните лица със земеделски стопанства от 4 до 10 ИЕ заема 4 % от общия брой на консултациите. Около 1 % от консултираните лица са земеделски производители, чиито стопанства са над 10 ИЕ. Фактът, че консултации от НССЗ търсят и големи земеделски производители с размер на стопанството над 40 ИЕ и над 100 ИЕ, колкото и незначителен да е техният брой в сравнение с останалите по-малки стопанства, е показател за професионализма на работещите в НССЗ експерти.

Горните данни също така показват, че над 94% от консултираните лица са със земеделски стопанства с размер до 4 икономически единици, т.е. те са дребни земеделски стопани, които се нуждаят най-много от консултации, но поради малките обеми на стопанствата и приходите им не са целева група на частните консултантски компании. Това показва, че НССЗ е търсен и важен партньор за тези фермери и НССЗ успешно подпомага изпълнението на държавната политика в областта на земеделието.

Консултирани лица според размера на стопанисваните площи от земеделското стопанство

Графиките, дадени по-долу, дават допълнителна информация за консултираните лица според размера на стопанисваните от тях площи.

Най-висок е дялът земеделските стопани, които обработват до 5 дка - 43,90%, следван от дела на тези обработващи между 10 и 50 дка земя земеделски стопани - 35,10%. Останалите 21% се делят между другите групи, като най-значително там се открояват стопаните обработващи между 5 и 50 дка и тези от 50 до 500 дка. Тези данни показват, че

НССЗ консултира и голям брой лица, които все още нямат земя или обработват малко земя (до 5 ха). Част от лицата, които към момента на получаване на консултациите от експертите на НССЗ все още не обработват земя, в повечето случаи притежават такава, но са я предоставили на други лица / организации под наем / аренда за обработване. Друга част от тях са млади хора, които искат да започнат да се занимават със земеделие, като те лично нямат земя, но в повечето случаи техните родители / баби и дядовци имат земя. Повечето от тези млади хора нямат опит и специфично образование и се обръщат към НССЗ с молба да им съдейства и да ги направлява в първите стъпки в земеделието. В условия на икономическа криза е нормално много хора, които са останали без работа или са частично заети, да се насочват към земеделието с идея да им осигури заетост и допълнителни доходи, тъй като голяма част от тях разполагат с производствен актив (земеделска земя) и считат, че няма да им е необходим значителен начален капитал за да стартират земеделска дейност. Всичко това показва, че НССЗ е в помощ не само на вече функциониращите земеделски стопани, а и на новонавлизащите.

В) Тематика на предоставените консултации

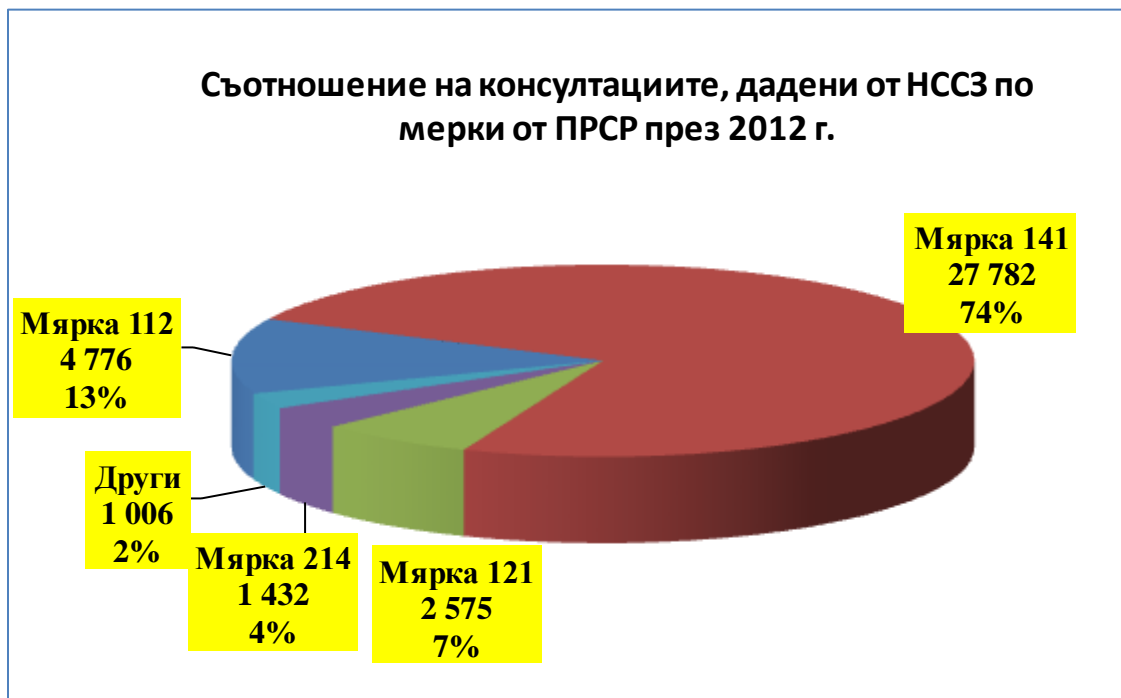
По-долу е дадено разпределение на предоставените от НССЗ консултации, съгласно техния тип.

Консултациите по ПРСР запазват водещо място – 50%, наблюдава се увеличение на техния дял спрямо 2011 г. за същия период с 39 %. Броя на консултациите през януари – декември 2011 г. по ПРСР са били 26 754, докато през същия период за 2012 г. са вече 37 563 бр. Големият брой на консултациите по ПРСР произтича от факта, че почти всеки един фермер се интересува от възможностите за финансиране и подпомагане на изпълняваните от него дейности. Тези данни доказват и важността на НССЗ за информиране на земеделските производители относно ПРСР.

На второ място са специализираните консултации с 27%, като броя им се е увеличил с 3 % от предходната година за периода януари-декември. Групата „Други“ заема дял от 22% (наблюдава се увеличение от 56 % спрямо същия период за 2011г.)

Консултации по Програмата за развитие на селските райони

Интересът към различните мерки от ПРСР се запазва с известни промени през 2012 г. спрямо 2011 г. Най-голям интерес и най-много консултации са предоставени отново по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране“ – 27 782 бр. (74%), което е с 70% увеличение спрямо 2011 г. Консултациите са предоставяни, както на земеделски производители, които желаят да кандидатстват по мярката, така и за изпълнение на плановете на одобрени вече по мярката полупазарни стопанства. На второ място са консултациите по мярка 112 „Създаване на стопанства на млади фермери“ – 4 776 консултации (13%) като се наблюдава увеличение с 10% спрямо 2011 г. Близо половината от тях - 2 043 бр. (43%) са дадени на вече одобрени млади фермери за успешното изпълнение на проектите им. На трето място са дадени консултациите по мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства“ – 2 575 (7%), което е с 25% увеличение спрямо 2011г. На четвърто място са дадените консултации по мярка 214 „Агроекологични плащания“ – 1 432 (4%), което е значителен спад 42% спрямо 2011 г. Това се дължи на факта, че от 01.10.2010 г. НССЗ вече не изготвя по мярка 143 безплатни заявления за подпомагане на кандидатите по мярка 214 (с изключение на одобрени по мярка 141 полупазарни стопанства). НССЗ продължава да консултира вече одобрените фермери по мярка 214, като през 2012 г. са предоставени 243 консултации, свързани с подаване на заявки за плащане и изпълнение на проектите през втора, трета и четвърта година. Нисък остава интересът към мярка 142 „Създаване организации на производители“.

Специализирани консултации

Тематиката на специализираните консултации, предоставени през 2012 г., може да се обобщи в следните направления:

А. Растениевъдство:

- агротехнически и растително-защитни мероприятия за различни видове култури;
- технология на отглеждане на различни видове култури;
- създаване и възстановяване на трайни насаждения и лозя;
- биологично земеделие - възможности, условия, изисквания, сертификация;
- мерки за възстановяване и поддържане на пасища;
- управление и използване на водните ресурси;
- нова селскостопанска техника за отглеждане на земеделски култури.

Б. Животновъдство:

- ветеринарно-санитарни и хигиенни изисквания към животновъдните обекти;
- хранене на различни видове животни и птици, според възраст и физиологично състояние;
- биологично животновъдство.

В. Агроикономика и управление на стопанството:

- бизнес планиране;
- осигуряване и данъчно облагане на земеделските производители;
- пазарни анализи;
- реализация на селскостопанска продукция;
- изчисляване на себестойност;
- възможности за финансиране на земеделските производители – субсидиране, кредитиране, лизинг и др.

Г. Рибарство и аквакултури;

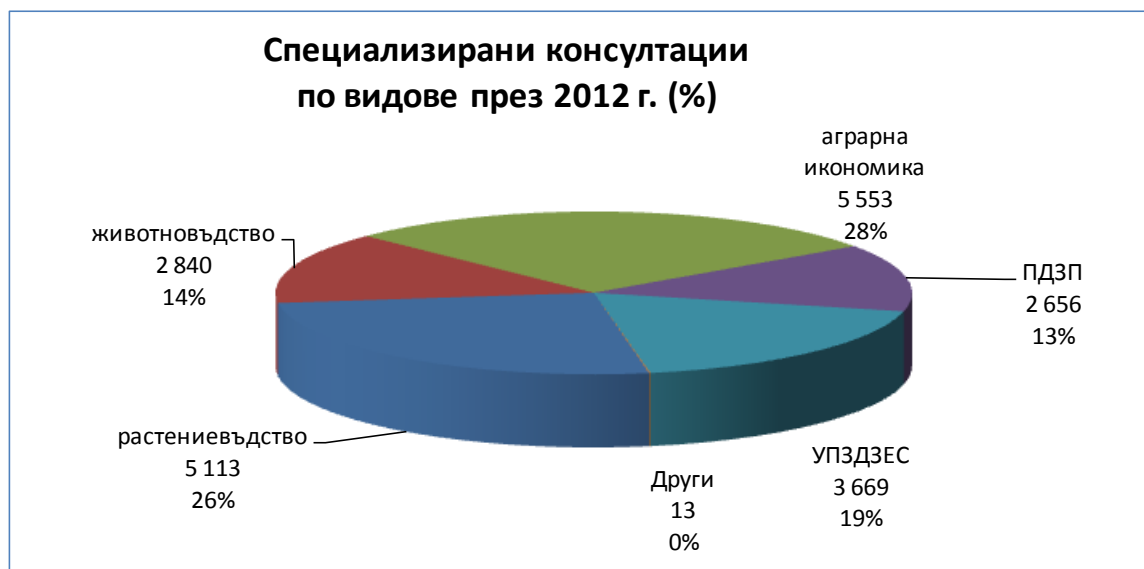
Д. Управление на гори;

Е. Правила за добра земеделска практика (ПДЗП);

Ж. Условия за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние (УПЗДЗЕС)

Специализираните консултации през 2012г. са 19 844 и са нараснали с 19% спрямо 2011г. (16 639 бр.). Увеличението се дължи на по-големия брой консултации по растениевъдство, ПЗДП и УПЗДЗЕС. По отношение на животновъдството почти няма промяна, докато за аграрната икономика има намаление със 700 бр., което се дължи на прекратяване на дейността на НССЗ по събиране на земеделска счетоводна информация.

В следващата графика е дадена допълнителна информация за специализираните консултации.

В условията на постоянно променяща се и силно конкурентна среда най-голям е делът на специализираните консултации в областта на аграрната икономика – 28% (5 553 бр.). Основните теми, които представляват интерес за земеделските стопани са данъчно облагане, социално осигуряване и намиране на пазари за продукцията. На второ място с 26% са консултациите в областта на растениевъдството, включително биологично растениевъдство. Значителен е процентът на консултациите по правилата за добри земеделски практики (13%) и условията за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние (19%). Техният брой се увеличава, поради нарастващото им значение за увеличаване конкурентността на земеделието, спазването на законоустановените изисквания и достъпът до финансиране по първи стълб от ОСП. Консултациите по животновъдство заемат 14%, макар че делът им е по-малък в сравнение с останалите специализирани консултации, животновъдните стопанства се нуждаят от по-голям брой и по-задълбочени консултации, за да отговорят на нарастващите изисквания в този сектор.

Категория „други консултации”

В тази категория влизат следните видове консултации:

- Агрохимичен анализ на почви;
- Безопасни условия на труд;
- Квотна система за краве мляко;
- Регистрации и/или категоризации на животновъдни обекти вкл. пчелини;
- Регистрация в ИАЛВ и издаване на документи;
- Регистрация в ИАСАС и издаване на документи;
- Регистрация в БАБХ (растителна защита), водене на дневници и издаване на документи;
- Регистрация на земеделските производители по Наредба 3/1999г.;
- Сключване на договори за ползване на земеделски земи;
- Схеми за финансиране и кредитиране на земеделските производители (извън ПРСР).

Консултациите от тази група бележат постоянен висок растеж през последните 4 години и по тази причина от 2011 г. са отделени в отделна категория с цел по-доброто им анализиране и разнообразяване на предлаганите видове консултации, за да се отговори максимално на нуждите на земеделските производители.

През 2012 г. тези консултации са 16 289 и те са нараснали с 53% спрямо 2011 г. (10 622 бр.). Увеличението се дължи на по-големия брой през 2012 г. на всички видове други консултации, в т.ч. на консултации относно регистрацията по Наредба 3/1999г., сключване на договори за ползване на земеделски земи и др.

В следващата таблица е дадена допълнителна информация за броя и % на консултациите по видове.

Таблица 6. Насоченост и брой на „другите консултации” за 2012 г.

Насоченост	Брой консултации	%
Регистрация на земеделските производители по Наредба 3/1999 г.	6 821	42%
Сключване на договори за ползване на земеделски земи	3 820	23%
Схеми за финансиране и кредитиране на земеделските производители (извън ПРСР)	2 220	14%
Регистрация в БАБХ (растителна защита), водене на дневници и издаване на документи	1 894	11%
Регистрации и/или категоризации на животновъдни обекти вкл. пчелини	771	5%
Безопасни условия на труд	589	4%
Други	174	1%
Общо	16 289	100%

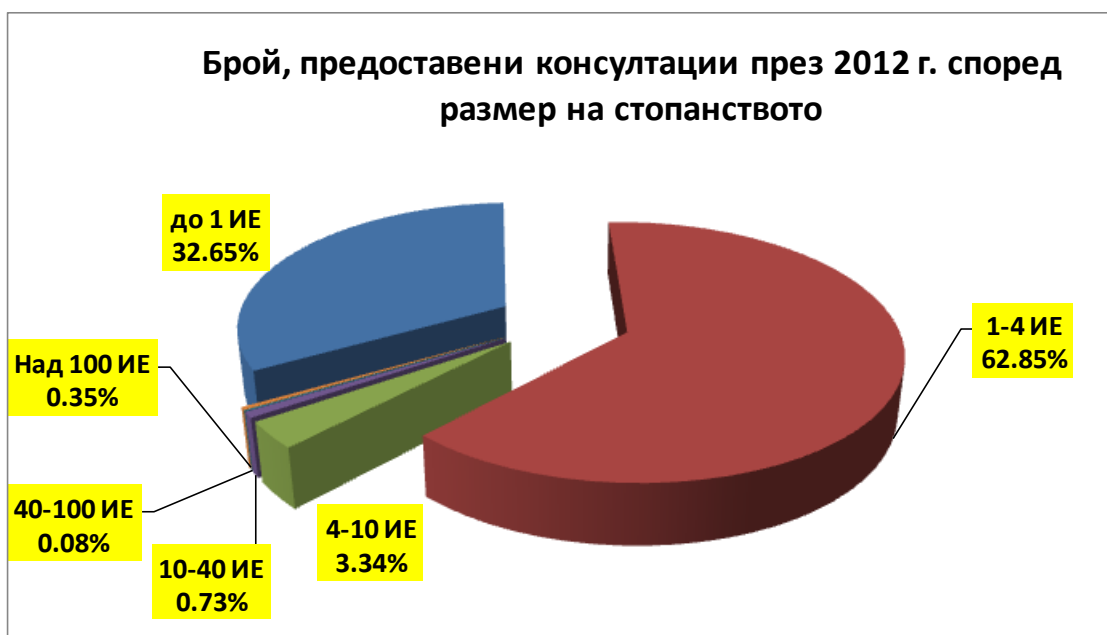
Най-много консултации са предоставени относно регистрацията на земеделските производители по Наредба 3/1999 г. – 6 821 бр., което представлява 42% от категорията. От тази тематика се интересуват както регистрирани земеделски производители, така и лица, които желаят да направят първоначална регистрация като земеделски производители. Основните причини за повишения интерес от страна на фермерите и увеличения брой консултации са: промените приети в Наредба 3/1999 г., предимствата, които получават регистрираните земеделски производители и достъпа им до различни финансови инструменти. Също така се наблюдава повишен интерес към първоначална регистрация – от лица, които искат да превърнат селскостопанското производство в основна дейност. Това са лица, за които земеделието е била спомагателна дейност или нямат опит в последните години. Световната икономическа криза, която оказва негативно влияние върху цели сектори от икономиката (като строителството), съчетано с повишените цени на храните и възможностите за субсидиране на земеделието, карат все повече хора да се насочат към селскостопанското производство.

На второ място с 23% са консултациите относно сключване на договори за ползване на земеделски земи. Разпокъсаността на земята, множеството съсобственици и трудностите за сключване на дългосрочни договори са важен проблем пред българските фермери.

Консултациите на земеделските производители относно схеми за кредитиране и финансиране извън ПРСР по стълб I от общата селскостопанска политика заемат трето място с 14%. Съчетаването на различни възможности и финансови инструменти за повишаване на конкурентоспособността на българското земеделие е особено важно в условията на криза.

Консултациите, отнасящи се до различни регистрационни режими и законови изисквания, заемат общо около 20%. Големият им брой показва, че фермерите трудно се ориентират в тази материя и се нуждаят от множество и разнообразни консултации, за да отговорят на всички изисквания и съществуващи стандарти

Предоставени консултации според размера на земеделското стопанство:

Над 95% от консултациите, предоставени от НССЗ са предназначени за стопанства до 4 икономически единици, т.е. за дребните земеделски стопани, които се нуждаят най-много от консултации.

Таблицата дадена по-долу показва броя предоставени консултации според размера на стопанството в икономически единици (ИЕ).

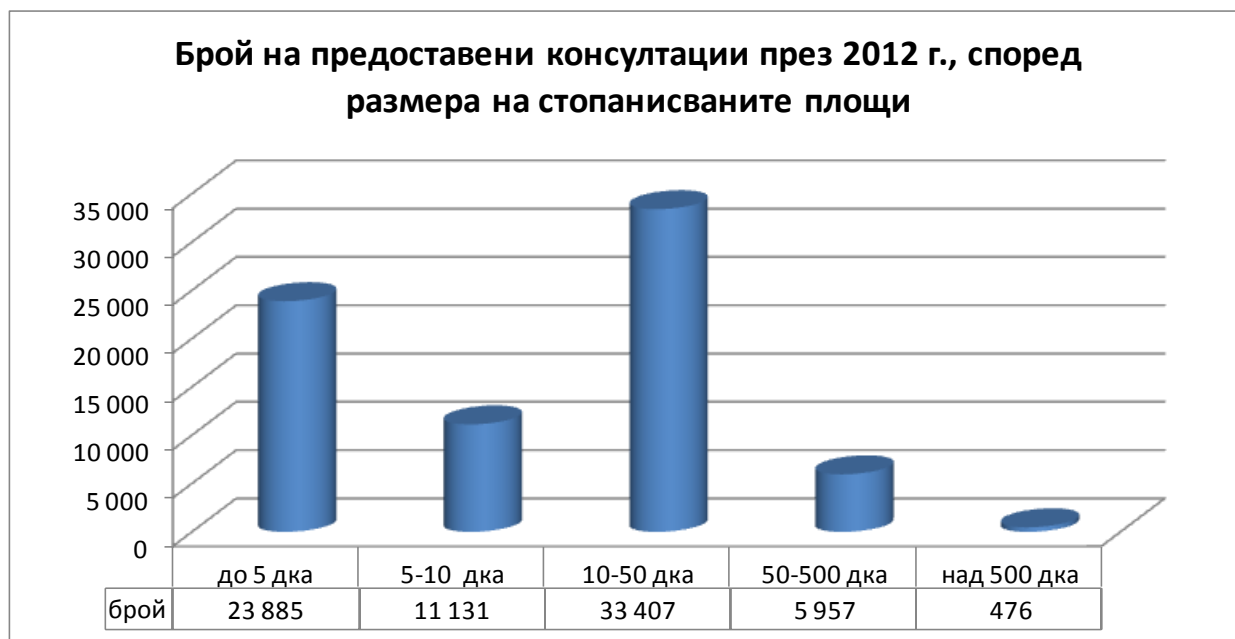
Таблица 7. Брой предоставени консултации според размера на стопанството в икономически единици (ИЕ) през 2012 г.

Размер на стопанствата	2012 общо
до 1.00 ИЕ	24 442
От 1.00(вкл.) до 4.00 ИЕ	47 044
От 4.00(вкл.) до 10.00 ИЕ	2 498
От 10.00(вкл.) до 40.00 ИЕ	548
От 40.00(вкл.) до 100.00 ИЕ	59
Над 100.00(вкл.) ИЕ	265

Най-много консултации са предоставени на стопанства с размер от 1 до 4 ИЕ – 47 044 бр. консултации (63%), които са допустимите кандидати за мярка 141. Като броя им нараства почти двойно спрямо 2011 г. (26 344 бр.) Следват стопанствата под 1 ИЕ – това са съвсем малки земеделски стопани или новонавлизащи в земеделието лица, на които са предоставени - 24 442 бр. консултации (33%). На трето място са стопанства с размер от 4 до 10 ИЕ – 2 498 бр. консултации (3,34%), голяма част от тези консултации са предоставени на вече одобрени по мярка 141 полупазарни стопанства, които вече са увеличили своя икономически размер.

Предоставени консултации според размера на стопанисваните площи от земеделското стопанство

Графиките, дадени по-долу, дават допълнителна информация за предоставени консултации според размера на стопанисваните площи от стопанството в дка.

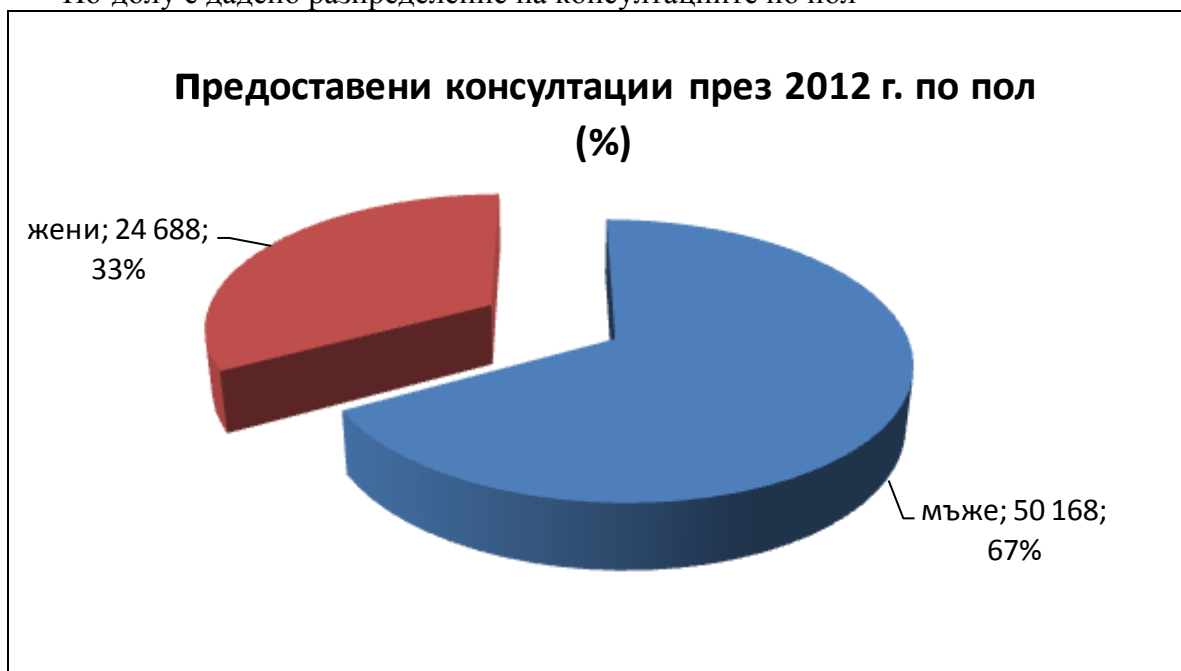

Най-много консултации 33 407 бр. (45%) са предоставени на стопанства, които обработват от 10 до 50 дка земя. Спрямо 2011 г. техният брой се увеличава с 7 043 бр. , а техният дял в общия брой консултации нараства с 27%. В тази категория са основната част от потенциалните бенефициенти по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране“. Консултациите предоставени на лица, които стопанисват земя до 5 дка са 23 885 бр. (32%). Техният брой се запазва спрямо 2011 г. и това са главно животновъдни стопанства и лица, които са в процес на стартиране на земеделска дейност. **Данните показват, че НССЗ освен на вече започнали земеделска дейност лица оказва съдействие и за навлизане на нови лица в земеделски бизнес.** И тъй като в повечето случаи това са млади хора до 40 г. и поради това НССЗ съдейства и за подобряване възрастовата структура на заетите в земеделието.

На трето място с 11 131 бр. получени консултации и значителен дял от 15% е групата, която стопанисва от 5 до 10 дка земя. Средните стопанства със земя от 50 до 500 дка са получили 8% от консултациите, а тези със земя до 5 дка – 1,6%. Фермерите, които стопанисват земя над 500 дка са получили 476 консултации, което представлява 1%. Тези стопанства освен, че са по-малко на брой, имат възможност да наемат агрономи, както и да използват платени консултантски услуги и това е причината те да използват в много по-малка степен услугите на НССЗ.

Предоставени консултации по пол

По-долу е дадено разпределение на консултациите по пол

През 2012 г. мъжете по-често са търсили консултации – 50 168 бр. (67%), което се дължи на факта, че в земеделието повече от заетите лица и ръководители на земеделски стопанства са мъже.

2.2. Посещения на земеделските стопанства

Адаптирането на българското земеделие към европейските стандарти изисква преструктуриране на селското стопанство и успешно действие на механизмите за подпомагане на земеделските производители. Провеждането на Общата селскостопанска политика на ЕС налага прилагането на съпоставими практики и повишаване на ефективността на земеделското производство за завоюване на позиции на българските производители на Европейския пазар.

През 2012 г. експертите на НССЗ поддържат тясна връзка със земеделските производители, посещавайки на място стопанствата им. Земеделските производители получават конкретни съвети, оценка на условията, в които се отглеждат селскостопанските култури и животни, т.е. те получават не само качествени съвети, но и конкретни предписания за техните стопанства. Извършени са демонстрации и практически обучения. Всичко това съдейства за повишаване на количеството и качеството на произведената продукция при спазване на европейските норми и стандарти.

През 2012 г. експертите от НССЗ са направили 5 912 посещения на място в земеделските стопанства, с 1 444 бр. (32%) повече от предходната 2011 г. Увеличението се дължи на посещенията по мярка 143 във връзка с изготвяне на безплатни проекти на фермерите по мярка 141 "Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на преструктуриране".

Таблица 8. Среден брой посетени стопанства и среден брой посещения през 2012 г.

	Брой посетени стопанства	Брой направени посещения
Общо	5 651	5 912
средно на офис за периода	209	219

Общият брой посетени стопанства (поне 1 път през периода) е 5 651, а направените посещения са 5 912, което показва, че част от стопанства са посетени повече от един път.

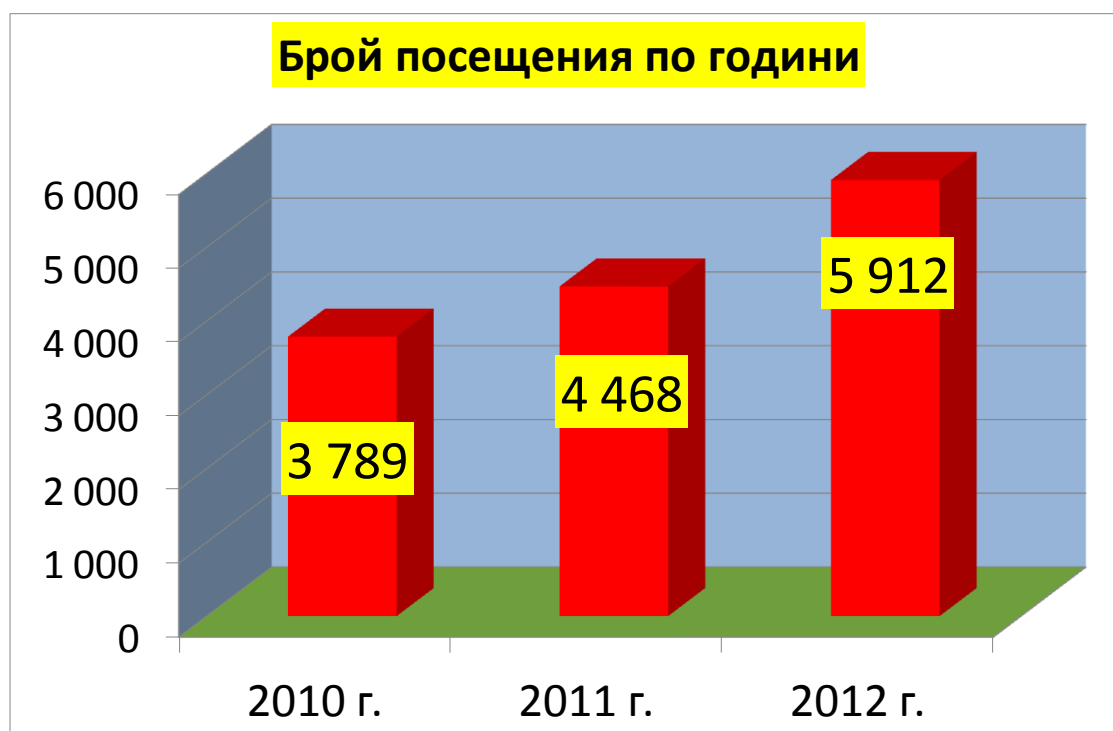
Средно всеки офис е направил 219 посещения в 209 различни стопанства или на месец над 18 посещения в над 17 стопанства.

Таблица 9. Сравнение на посещенията във ферми по тримесечия за 2011 и 2012 г.

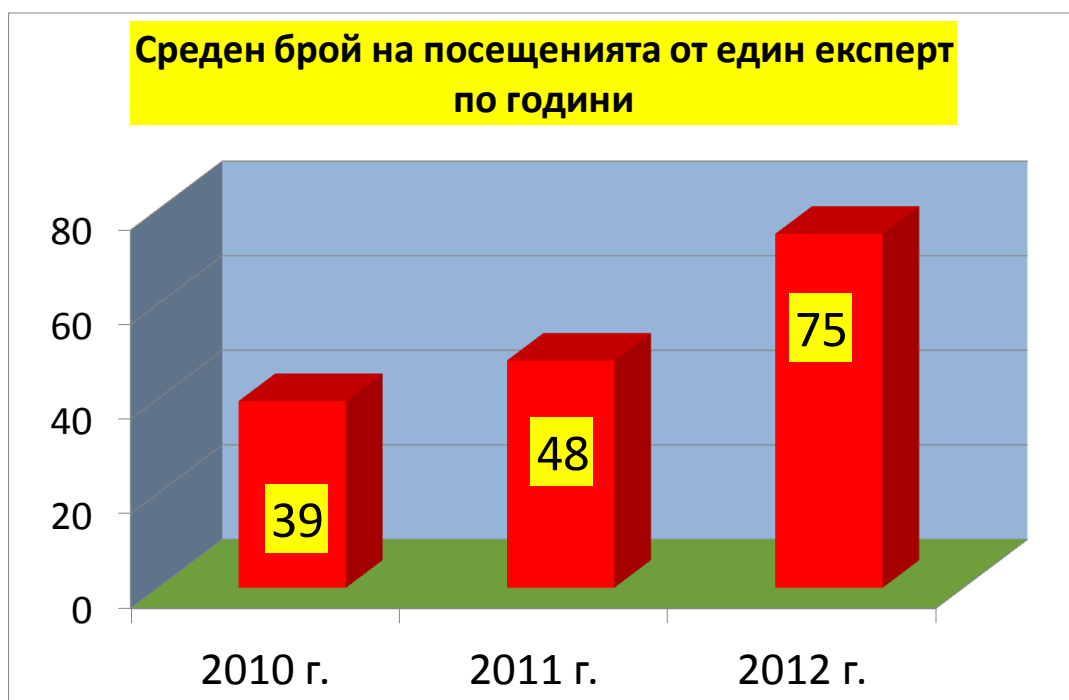
Тримесечие	2012 г. (бр.)	2011г. (бр.)	Изменение 2012 г. спрямо 2011 г.
1-во	615	595	3%
2-ро	1696	1892	-10%
3-то	888	1049	-15%
4-то	2713	932	191%
Общо	5 912	4 468	32%

Най-малко посещения са направени през първото тримесечие – причините са, че това не е активен период за сектор растениевъдство, неподходящи метеорологични условия и мярка 141 не беше отворена за прием на заявления. През последното тримесечие са реализирани посещенията по мярка 143 почти колкото сумарно за предходните 3 тримесечия, което се дължи основно на значително по-големия брой на предоставените КСУ по мярка 143 за кандидатстване по мярка 141 от ПРСР във връзка с приключване на приема на заявления по мярката в края на м. декември.

Трябва да се отбележи също така постоянно увеличаващия се брой на посещенията през периода 2010-2012 г. Като през 2012 г. броят на посещенията се е увеличил с 56% спрямо 2010 г. въпреки намаления състав на НССЗ.

Увеличава се значително и броя на посещенията на един експерт. От 39 бр. през 2010 г. те се увеличават двойно през 2012 г. – 75 бр.

3. Обучение на земеделските производители

Европейските и световни тенденции за непрекъснато нарастване на изискванията към пригодността на заетост определят необходимостта от продължаващо професионално обучение във всички възрастови групи на работната сила.

Особеното за земеделското производство е, че то се осъществява от голям брой производители, които се различават по образование, култура, бит, традиции, условия на производство и реализация на продукцията. Една значителна част от земеделските производители нямат специално образование в областта на земеделието, други нямат достъп до съвременните средства за информация, трети не притежават достатъчно финансови ресурси.

Един от приоритетите на ЕС е „Учене през целия живот”, това е процес на усвояване и придобиване на знания и умения чрез формално и неформално обучение и учене, и чрез самостоятелно учене в продължение на цялата жизнена дейност на човека. Ученето през целия живот се разглежда от позиция на обществото като един от най-важните фактори за развитие и усъвършенстване на професионалната реализация и насърчаване на активното участие на гражданите в икономическия живот. То е необходима предпоставка за свободното движение на работната сила и ръководен принцип за понататъшното развитие на системите за образование и обучение в България.

В отговор на тази тенденция през 2007 г. към НССЗ е лицензиран от Национална агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) Център за професионално обучение (ЦПО). Целта е да се осигури на земеделските производители широка гама от дългосрочни и краткосрочни обучения в областта на земеделието, които да съчетават задълбочени теоретични знания и практическа насоченост, както и да ги запознават с последните достижения в селскостопанската наука. Разработените учебни програми и високият професионализъм на преподавателите, в по – голямата част експерти от службата, осигуряват висококачествено обучение с практическа насоченост.

Обученията, проведени от ЦПО към НССЗ се характеризират с придобиването на национално признат документ за удостоверяване на придобитата квалификация.

Учебни програми са разработени от експерти на НССЗ и са съобразени с педагогическите и методически изисквания за продължаващо професионално обучение. В ЦПО се провежда обучение на лица над 16 години за придобиване, разширяване и усъвършенстване на професионалната квалификация с цел подобряване на пригодността за заетост, подпомагане на професионалната кариера и индивидуалното развитие.

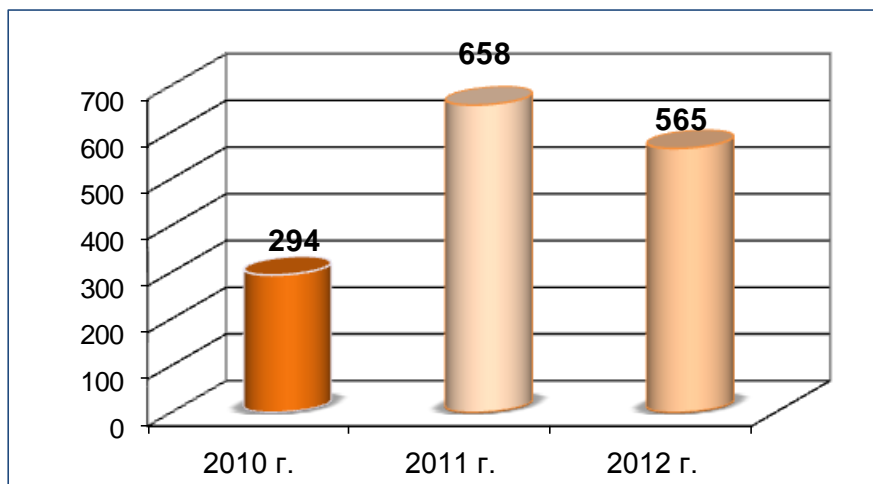
Тематиката на обученията е в две основни направления – има разработени програми за различни сектори в земеделието, както и за подобряване на ключови компетентности на земеделските стопани.

Проведените от 2007 г. до сега обученията са безплатни за земеделските производители. Обученията са финансирани с европейски и национални средства - по Оперативна програма „Развитие на човешки ресурси”, по мярка 111 “Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания” от ПРСР или без външно финансиране.

Обученията осигурява възможности на земеделските стопани да определят ясно приоритетите и да се научат как да разпределят финансовите ресурси за осъществяването им. По време на обученията освен придобиване на знания и умения за управлението на собствения бизнес с цел повишаване на доходите си, земеделските производители създават контакти с колеги, преподаватели, научни работници, фирми и национални звена на МЗХ, необходими за деловата им работа.

Освен за повишаване на знанията и уменията на земеделските стопани, успешното завършване на някои от обученията е задължително условие за изпълнение на ангажиментите на земеделските производители по различни мерки от ПРСР – мярка 112 „Създаване стопанства на млади фермери” и мярка 214 Агроекологични плащания”

Брой обучени от ЦПО към НССЗ лица за периода 2010-2012г.

През изминалата 2012 г. в ЦПО към НССЗ са обучени общо 565 курсисти, като 492 от тях са обучени по мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“ от ПРСР. Общият брой на обучените лица за периода 2010-2012 г. е 1 517 бр.

3.1. Дейности по мярка 111 “Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания” от ПРСР

През 2012 г. експертите от НССЗ работиха по 2 проекта по мярка 111 “Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания” от ПРСР на обща стойност 3 376 588 лв.

В таблицата по-долу е дадена информация за сключени договори с ДФЗ-РА по мярка 111 от ПРСР, брой обучаеми и одобрени бюджети по отделните проекти

Таблица 10. Информация за сключени договори с ДФЗ-РА по мярка 111 от ПРСР, брой обучаеми и одобрени бюджети

Договор №	Брой обучаеми	обща сума на договора - лв
29/111/00169	1 460	3 373 994
29/111/00173	870	264 294
Общо	2 330	3 376 588

Целта на обученията по тези договори е да се постигне промяна в мисленето на земеделските производители и създаване на ново отношение към опазването на земеделските земи, животните и горите, както и чрез предаване на нови знания да се повиши продуктивността в малките и средни земеделски стопанства и така да се подобри тяхната конкурентоспособност.

Учебното съдържание е структурирано в отделни модули. Съобразено е с осигуряването на здравословни условия на труда, хуманното отношение към животните, опазване на околната среда в земеделието, условията за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние и правилата за добра земеделска практика, спазването на българското и европейското законодателство. В часовете за специфична задължителна професионална подготовка земеделските производители се получават знания и умения, съобразени с нови техники и технологични решения, въвеждане на иновационни практики и с най-новите резултати от завършени научно-приложни изследователски проекти в областта на отглеждането на зърнено-житни, технически и култури.

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети чрез лекции, презентации и събеседване. Практическите упражнения се провеждат в базови стопанства съобразени с нормативните изисквания и в учебните зали чрез демонстрации.

Оценяването на придобитите знания се извършва от преподавателите чрез изпълнение на практически задачи.

Успешно завършилите курса за професионално обучение получават удостоверение, съгласно Наредба № 23/14.07.2008 г.

По-долу е дадена по-подробна информация за изпълнението на двата договора:

1. Договор № 29/111/00169 от 18 май 2011 г. между Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ) и Държавен фонд „Земеделие” – Разплащателна агенция (ДФЗ-РА) за „Обучение чрез дългосрочни курсове с продължителност 150 часа и краткосрочни курсове с продължителност 30 часа”.

Проектът включва обучение за 1 460 земеделски производители в 61 групи по 8 различни теми. Темите за курсове за дългосрочно професионално обучение с продължителност 150 часа са: агротехника на различни земеделски култури, трайни насаждения, зеленчукопроизводство и общо животновъдство. Темите за курсове за краткосрочно обучение с продължителност 30 часа са: базово обучение по проблеми на опазване на околната среда в земеделието, отглеждане на охлюви, отглеждане на червеи и нови техники и технологии в пчеларството. С предимство в курсовете се записват бенефициенти с одобрени проекти по мярка 112 и по мярка 141.

В периода 13.10.- 04.11.2012 г. в градовете Пловдив, Враца, Плевен, Хасково, Ямбол, Габрово, Силистра, Добрич, Шумен и Стара Загора се проведеха първите 10 групи на безплатните обучения по проекта, чрез курс от 150 ч. на тема "Агротехника на различни земеделски култури". Обучиха се безплатно общо в десетте групи 222 земеделски производители.

2. Договор № 29/111/00173 от 18 май 2011 г. между Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ) и Държавен фонд „Земеделие” – Разплащателна агенция (ДФЗ-РА) за „Обучение чрез информационни дейности от 8 и 18 часа”

Проектът включва два вида информационни дейности на тема „Мярка 214 Агроекологични плащания – обща агроекология - 18 учебни часа” за 420 човека (14 групи по 30 човека) и „Основни проблеми по опазване компонентите на околната среда в земеделския сектор – 8 учебни часа” за 450 човека (15 групи по 30 човека). С предимство в курсовете са включени бенефициенти с одобрени заявления по мярка 214 “Агроекологични плащания”. По проекта през месец декември в градовете Пловдив (2 семинара), Плевен (2 семинара), Рударци (2 семинара), Сливен (2 семинара) и Шумен се проведеха 9 бр. тридневни семинара по информационна дейност на тема: „Мярка 214 Агроекологични плащания - обща агроекология”- 18 часа, при което бяха обучени безплатно общо 270 курсисти.

През по-голямата част от 2012 г. дейностите по проекти №29/111/00169 и №29/111/00173 по мярка 111 от ПРСР бяха насочени към подготовка за стартиране на обученията. Бяха проведени обществените поръчки по двата проекта - за избор на хотели и доставчици на канцеларски материали, транспорт и куриерски услуги. През м. май е изпратено искане до ДФЗ и през м. юни е подписан анекс за удължаване на срока на изпълнение на двата проекта от 18 на 24 месеца т.е. до 18.05.2013 г. През месеците юли и август са финализирани всички тръжни процедури за избор на изпълнители по проектите. В края на юли са внесени в ДФЗ за последващ контрол процедурите - открит конкурс по ЗОП за избор на транспортна фирма и обявяване на публична покана за куриерски и пощенски услуги. През м. септември са внесени в ДФЗ за последващ контрол процедурите за избор на доставчици на услугите по настаняване и пълен пансион на обучаемите и учителите по проектите. В началото на м. октомври са внесени и процедурите по договаряне без обявление за предоставяне на транспортни услуги. Процедурите са съгласувани от ДФЗ през м. декември 2012 г.

Сключени са анекси към всички договори с изпълнители със срок до 18.11.2012 г. за удължаването им до 18.05.2013 г., в съответствие с подписания с ДФЗ анекс за удължаване на договора за безвъзмездна финансова помощ..

Реализацията на проектите и провеждането на обученията ще продължи и през 2013 г. Земеделските производители ще получат основни познания в областта на растениевъдството, в управление на своите стопанства и в областта на опазване на околната среда в земеделието и горите.

Анализът на проведените обучения до момента показват, че земеделските производители имат интерес и към дългосрочните курсове и към информационните дейности, но все пак интересът към кратките курсове и семинари е по-голям и за тях много по-лесно НССЗ може да си осигури обучаеми. Анализът също така показва, че най-съществените трудности за НССЗ при провеждане на обученията са свързани с твърде дългия срок за провеждане, съгласуване и одобрени на обществените поръчки от страна на ДФЗ-РА, както и с осигуряването на необходимите авансови средства за провеждане на обученията.

Подготвиха се и внесоха през м. декември в ДФ „Земеделие” два нови проекта за обучение по мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“ от ПРСР.

Таблица 11. Информация за внесените проекти в ДФЗ-РА по мярка 111 от ПРСР през 2012 г.

Проект №	Брой обучаеми	Обща сума на проекта (лв.)
29/111/00232	120	373 694
29/111/00233	240	98 378
Общо	360	472 072

Проект с №29/111/00232 включва провеждане на дългосрочен курс от 150 часа на тема „Технологии и иновационни практики за отглеждане на земеделски култури”. Предвижда се да се обучат общо 120 земеделски производители в 4 групи по 30 обучаеми.

Проект с №29/111/00233 включва провеждане на информационни дейности от 18 учебни часа на тема „Мярка 214 – агроекологични плащания – повишаване знанията на фермерите”. Предвижда се да се обучат общо 240 земеделски производители в 8 групи по 30 обучаеми.

Предвидено е двете обучения да се проведат в гр. Хасково и гр. Балчик.

3.2. Други обучения в областта на земеделието

В периода 26 – 29 януари 2012 г. Центърът за професионално обучение (ЦПО) към Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ) съвместно със сдружение "Пчела-Добрич" проведе обучение в гр. Добрич на пчелар-проверители на основание чл.13, ал. 1, т. 3 от Правилника за устройството и дейността на НССЗ, както и чл. 2, ал. 2 от Правилника за устройството и дейността на ЦПО към НССЗ. В обучението се включиха 24 опитни пчелари, които придобиха професионална квалификация „Пчелар-проверител“. Обучението беше проведено със съдействието на Сдружение „Съюз на българските пчелари“. Лектор на обучението беше заместник - председателя на Световния пчеларски съюз проф. д-р в.м.н Кънчо Кънчев.

На всички участвали в четирите дни на обучението и след успешно положен изпит (тест) се издаде „Удостоверение за преминато обучение” за част от професията „Техник – животновъд” – 621040, специалност „Пчеларство и бубарство” – 6210406, професионална квалификация „Пчелар – проверител”. Получената диплома и придобитите знания по време на обучението дадоха възможност на пчеларите да кандидатстват за сключване на договор и за плащане по мярка В: „Борба срещу вароатозата”, сектор 1 - Разходи за осъществяване на ветеринарен контрол и оказване помощ от пчелари-проверители от „Национална програма по пчеларство за тригодишния период 2011-2013“, тъй като всички кандидати по тази мярка е необходимо да докажат наличието на професионална квалификация за „пчелар-проверител“.

4. Дейност на НССЗ по мярка 143 от ПРСР

На 3 април 2008 г. Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ) започна, в съответствие с мярка 143 "Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния" по Програмата за развитие на селските райони (2007-2013г.), предоставянето на пълен комплект от съветнически услуги на лицата, допустими за кандидатстване по следните мерки от ПРСР:

1. мярка 141 "Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране";
2. мярка 112 "Създаване на стопанства на млади фермери";
3. мярка 142 "Създаване на организации на производители";
4. мярка 214 "Агроекологични плащания".

НССЗ изготвя и бизнес планове по мерки 121 „Модернизиране на земеделските стопанства”, 122 „Подобряване на икономическата стойност на горите”, 123 „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти” и 311 „Разнообразяване към неземеделски дейности” от ПРСР на лица, получили пълен комплект съветнически услуги за

кандидатстване по мярка 141 и мярка 112, които са одобрени за финансово подпомагане по тези мерки и са отбелязали в бизнес плана намерение да кандидатстват за подпомагане по съответната инвестиционна мярка.

След 30.09.2010 г. съгласно одобрения текст на мярка 143 от ПРСР, НССЗ вече не предоставя комплекти съветнически услуги на лицата, допустими за кандидатстване по следните мерки от ПРСР :

- 1.мярка 112 "Създаване на стопанства на млади фермери";
2. мярка 142 "Създаване на организации на производители";
3. мярка 214 "Агроекологични плащания" (с изключение на одобрени полупазарни стопанства).

НССЗ не изготвя и бизнес планове по мерки 121, 122, 123 и 311 от ПРСР на лица, получили пълен комплект съветнически услуги за кандидатстване по мярка 112.

НССЗ продължава до 31.12.2013 г. да предоставя пълен комплект от съветнически услуги на лицата, допустими за кандидатстване по мярка 141 "Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране", както и изготвянето на бизнес планове по мерки 121, 122, 123 и 311 от ПРСР на лица, получили пълен комплект съветнически услуги за кандидатстване по мярка 141 от ПРСР.

Във връзка с одобрените през м. декември 2011 г. от ЕК предложения за промени в мярка 143 от ПРСР, на 24.07.2012 г. в ДВ бр.56 са публикувани промени в Наредба № 10 от 03.04.2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка 143, с които до края на 2013 г. предоставяните от НССЗ консултантски услуги по мярка 143 се допълват и с консултантски услуги за земеделските производители, които са получили финансова помощ по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране”, както следва:

1. консултантски услуги, относно оценка на стопанството и установяване на подобрения във връзка със законоустановените изисквания за управление и условията за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние, предвидени в член 5 от Регламент (ЕО) № 73/2009 и приложение II към него. Най-малко едно посещение на стопанството, което е свързано с изготвянето на оценка на стопанството.

2. на кандидати и/или одобрени за подпомагане по мярка 214 „Агроекологични плащания” за:

- съдействие в избора на най-подходящите направления или комбинация от направления за техните стопанства;
- оказване на подкрепа за успешна подготовка на първоначалните документи за кандидатстване за отделни агроекологични пакети по мярката;
- осигуряване на съветнически услуги по време на изпълнение на агроекологичния ангажимент с цел подпомагане в разбирането и правилното прилагане на установените изисквания за управление;

3. консултантски услуги по управление на земеделското стопанство и специфични консултации в областта на растениевъдството и/или животновъдството. Тези консултантски услуги могат да се предоставят максимум два пъти за едно полупазарно стопанство по време на петгодишния период на подпомагане по мярка 141.

Съветнически услуги за управление на земеделското стопанство могат да включват разработване на маркетингов анализ на базата на заявени потребности на земеделския производител; предоставяне на съвети относно организацията и управлението на стопанството; изисквания за водене на счетоводство в областта на земеделието; представяне на възможности за участие на земеделския производител в организации на производители;

Специфичните съвети в областта на растениевъдството и/или животновъдството, може да включват: технологии за производство в растениевъдството (включително изготвяне на технологични карти, сеитбооборот, съвети за обработка на почвата, прибиране и съхранение на продукцията); препоръки за торене (включително вземане на почвени проби, почвени анализи, определяне на торови норми и срокове за торене и начини за съхранение на торовете); препоръки за водене на растителнозащитни мероприятия (включително използване на инсектициди, фунгициди, хербициди, биопрепарати и др.); препоръки за напояване/отводняване (включително избор на начин за напояване, поливен режим, поливни норми, водоспестяващи и екологосъобразни технологии и техники за напояване); технологии за отглеждане на животните (включително избор на видове животни, подходящи породи и системи за отглеждане и хранене); ветеринарномедицински въпроси (включително стопанско значими заболявания при животните и стандарти за хигиена).

От стартирането на мярка 143 „Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния” по ПРСР 2007- 2013 г. (с обнародване на Наредба №10 на 03.04.2008 г.) експертите от НССЗ са предоставили безплатно на земеделските производители 16 529 бр. комплекти съветнически услуги (КСУ), както следва:

- Мярка 112 „Създаване стопанства на млади фермери” – 4 406 бр.;
- Мярка 214 „Агроекологични плащания” – 2 667 бр.;
- Мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране” – 9 341 бр.;
- Мярка 121 „Модернизирание на земеделските стопанства” – 113 бр.;
- Мярка 311 „Разнообразяване към неземеделски дейности” – 2 бр.

Изготвени проекти по мярка 143 за периода 2008- 2012 г., брой

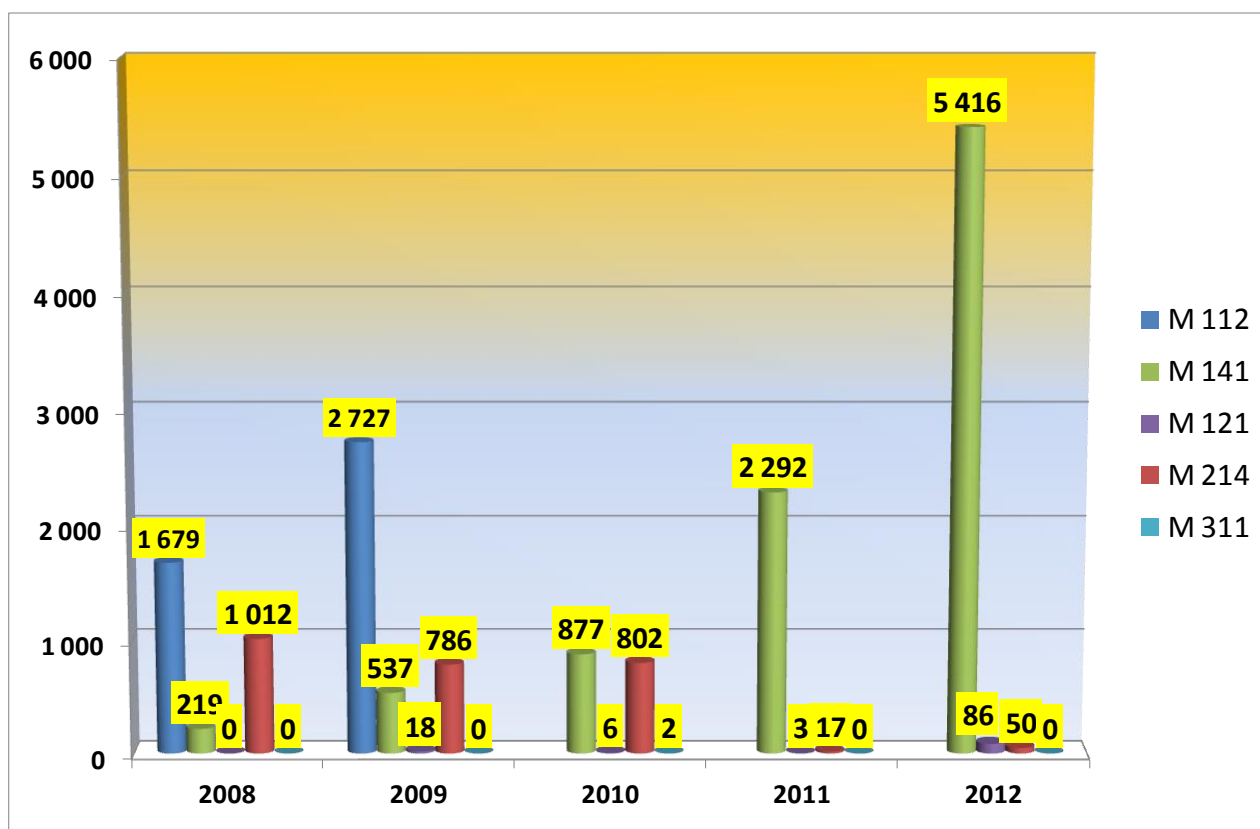
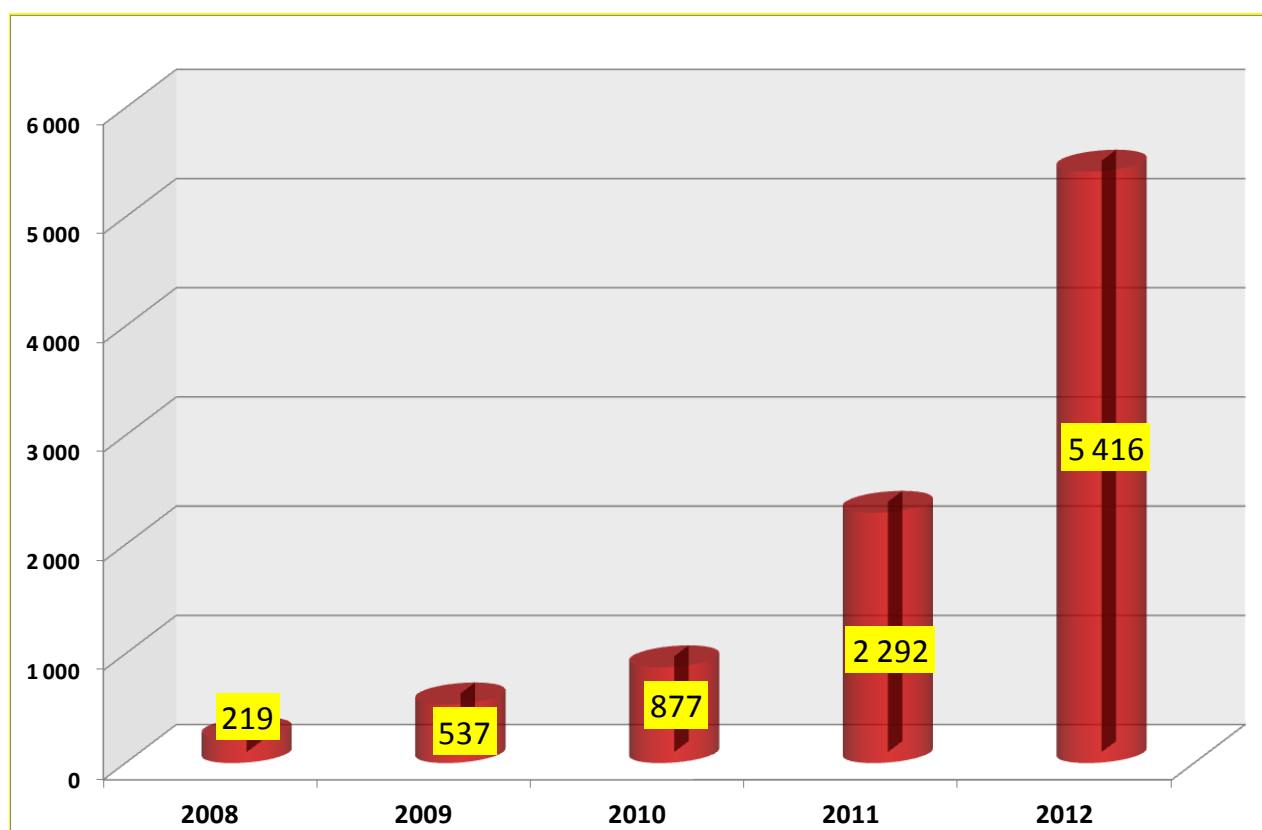

Таблица 12. Брой предоставени от НССЗ комплекти съветнически услуги с приемо-предавателни протоколи по мярка 143 от ПРСР от 03.04.2008 г. до 31.12.2012 г.

Мярка						
М 112	М 214	М 141		М 121	М 311	общ брой
		26.03.-31.12.2012 г.	Общо			
4 406	2 667	5 416	9 341	113	2	16 529

През 2012 г. дейностите по мярка 143 „Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния” по ПРСР 2007- 2013 г. продължи с предоставяне на пълен комплект съветнически услуги основно по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране” (от 26.03.2012 до 31.12.2012), мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства” и мярка 214 „Агроекологични плащания”. По отношение на мярка 141 през 2012 г. НССЗ е изготвила 5 416 проекта, което е с 3 124 бр. повече спрямо 2011 г., с 4 539 бр. повече спрямо 2010 г., с 4 879 бр. повече спрямо 2009 г., и с 5 197 бр. спрямо 2008г., но трябва да се вземе в предвид , че през 2008 г. мярката беше отворена през месец септември.

За 2012 г. са подадени 4 заявки за плащане, съдържащи общо 4 900 бр. приемо-предавателни протоколи и документи към тях, както следва:

- Приемо-предавателни протоколи за изготвен документи за кандидатстване по мярка 214 на одобрени по мярка 141 полупазарни стопанства – 48 бр.
- Приемо-предавателни протоколи по мярка 141 – 4 767 бр.
- Приемо-предавателни протоколи по мярка 121 – 85 бр.

Подадените заявки са на стойност 3 025 559,11 лв. В сумата влизат и неразгледаните проекти от предишни заявки.

Внесени, одобрени и отхвърлени от ДФЗ-РА комплекти съветнически услуги включени в подадените през 2012 г. заявки за плащане по мярка 143 от ПРСР

От всички разгледаните от ДФЗ-РА през 2012 г. КСУ, предоставени от НССЗ в периода 2008-2012 г. са одобрени 3 347 бр. проекти на стойност 1 312 713.40 лв., от тях по

- Мярка 214 – 101 бр.;
- Мярка 141 – 3 184 бр.;
- Мярка 1412 - 62 бр.

Отхвърлени са 70 бр. проекти, от тях по:

- Мярка 112 – 7 бр.;
- Мярка 214 – 7 бр.;
- Мярка 141 – 56 бр.;

Таблица 13. Справка за внесени за изплащане в ДФЗ-РА и одобрени комплекти съветнически услуги по мярка 143 през 2012 г.

Внесени в ДФЗ-РА КСУ през 2012 г. (17-20 заявка)				Одобрени от ДФЗ-РА през 2012 г. КСУ предоставени в периода от 2008-2012 г.				Отхвърлени от ДФЗ-РА през 2012 г. КСУ предоставени в периода от 2008-2012 г.			
141	214	121	Общо	214	141	1412	Общо	112	214	141	Общо
4767	48	85	4900	101	3184	62	3347	7	7	56	70

През 2012 г. по мярка 143 са посетени 5 829 (при внесени 4 900 приемо-предавателни протокола) стопанства на земеделски производители от експертите на НССЗ. Експертите на място се запознават със стопанството на земеделските производители и предоставят съветнически услуги съобразно конкретните условия и възможностите за развитие.

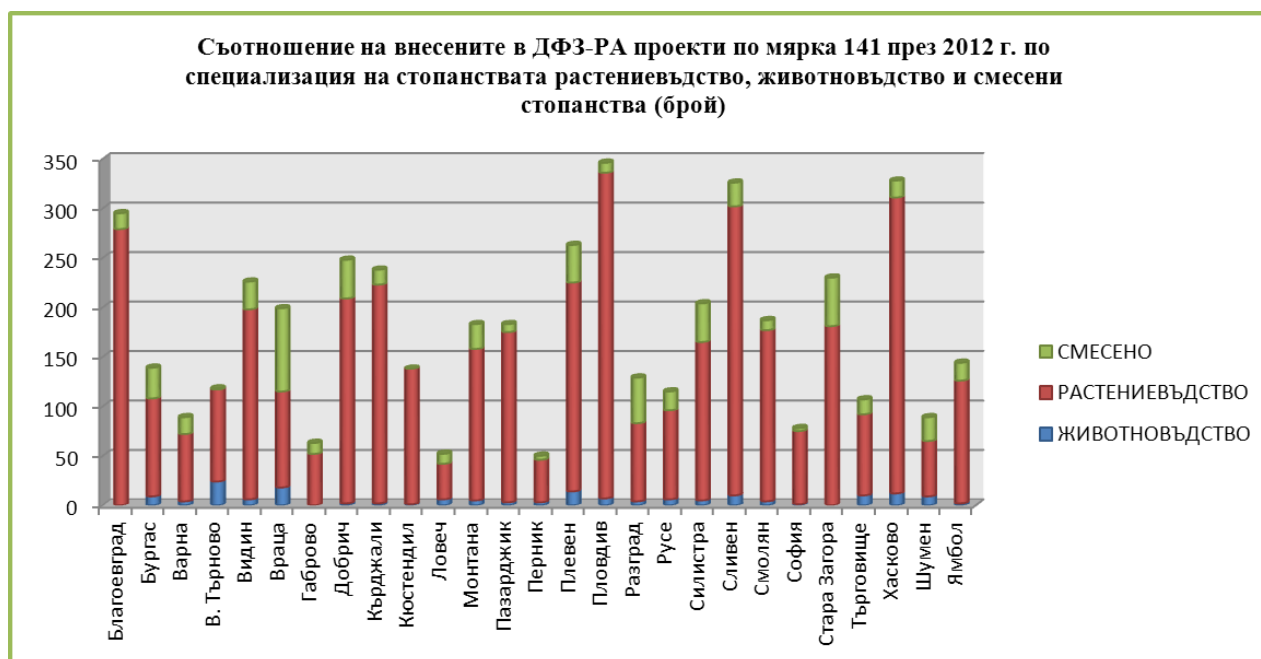
През 2012 г. по допълнителните съветнически услуги на лица, които са ползвали услугите на НССЗ за одобрение по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране“ са внесени в ДФЗ – РА:

- 62 доклада относно оценка на стопанството и установяване на подобрения във връзка със законоустановените изисквания за управление, предвидени в чл. 5 от Регламент (ЕО) № 73/2009 и Приложение II към него, и съвети по стандартите на Общността относно безопасните условия на труд;

- 41 доклада в областта на управлението на земеделското стопанство и специфични съветнически услуги в областта на растениевъдството и/или животновъдството.

Внесените проекти в ДФЗ-РА по мярка 141 се разпределят по направления, както следва:

- Растениевъдство – 84%;
- Животновъдство – 4%;
- Смесени – 13%.

По отношение на изготвените през 2012 г. проекти по мярка 141, 121 и 214 (на одобрени полупазарни стопанства) анализът на специализацията на стопанствата показва, че най-голям брой от тези стопанства са със смесено растениевъдство (30% от общия брой стопанства) и производство на плодове (вкл. овощни, ягодоплодни и черупкови насаждения) (15%). Значителен е броя на стопанствата отглеждащи основно зеленчуци, смесено растениевъдство и животновъдство (вкл. пчели) и трайни насаждения. Много е малък броя на полупазарните стопанства специализирани в областта на комбинираното и месно говедовъдство и в свиневъдството. По-долу в таблицата е дадена по-подробна информация.

Таблица 14. Специализацията на стопанствата, на които са предоставени КСУ по мярка 143 за кандидатстване по мярка 141, 214 и 121 през 2012 г.

Вид специализация	Брой стопанства*	%
Смесено растениевъдство (смесени култури)	1 622	30%
Производство на плодове (вкл. овощни, ягодоплодни и черупкови насаждения)	805	15%
Отглеждане на зеленчуци и цветя - на открито	713	13%
Смесено растениевъдство и животновъдство (вкл. пчели)	533	10%
Смесено отглеждане на трайни насаждения	446	8%
Отглеждане на зърнено-житни, зърнено-бобови и маслодайни култури	301	6%
Отглеждане на други полски култури (без зеленчуци)	295	5%
Некласифицирани стопанства	160	3%
Смесено растениевъдство и животновъдство (Смесени култури и животновъдство, комбинирано)	108	2%
Отглеждане на лозя	93	2%
Отглеждане на зеленчуци и цветя - оранжерийно	69	1%
Отглеждане на говеда с млечно направление	45	1%
Смесено отглеждане на полски култури и тревопасни животни	43	1%
Отглеждане на други тревопасни животни	41	1%
Смесено отглеждане на животни с преобладаващо отглеждане на тревопасни	38	1%
Комбинирано отглеждане на неприживни животни (Смесено отглеждане на свине, птици и зайци и други животни)	26	0%
Смесено отглеждане на животни с преобладаващо отглеждане на свине, птици и зайци	20	0%
Друго градинарство (отглеждане на гъби, разсадници и други)	19	0%
Отглеждане на говеда с месно направление	5	0%
Отглеждане на говеда с комбинирано направление	2	0%
Отглеждане на свине	0	0%
Общо	5 384	100%

Забележка: * стопанствата, на които през годината са предоставени повече от един път КСУ са броени веднъж.

По отношение на разпределението по области на предоставените комплекти съветнически услуги за кандидатстване по мерки 141, 121 и 214, ситуацията е следната:

Таблица 15. Област, в която основно е разположено земеделското стопанство на лицата, на които са предоставени КСУ по мярка 143 за кандидатстване по мерки 141, 214 и 121 през 2012 г.

Област	Брой предоставени КСУ по мерки			
	141	121	214	Общо
Хасково	381	4	0	385
Пловдив	374	3	0	377
Сливен	359	1	0	360

Област	Брой предоставени КСУ по мерки			
	141	121	214	Общо
Благоевград	350	1	0	351
Добрич	283	3	6	292
Видин	281	2	2	285
Плевен	266	9	6	281
Стара Загора	251	2	4	257
Силистра	237	11	8	256
Монтана	252	1	0	253
Кърджали	239	0	0	239
Смолян	222	0	0	222
Враца	213	0	0	213
Пазарджик	201	2	5	208
Кюстендил	196	4	0	200
Ямбол	169	7	3	179
Бургас	173	2	0	175
Велико Търново	146	8	4	158
Разград	136	3	0	139
Русе	123	4	0	127
Търговище	119	2	4	125
Шумен	98	4	2	104
Габрово	78	8	5	91
Варна	84	1	0	85
Ловеч	73	0	1	74
Перник	59	3	0	62
София	44	1	0	45
София (столица)	9	0	0	9
Общо	5416	86	50	5552

5. Дейности за подобряване на връзката „научни изследвания – съвети в земеделието – земеделски бизнес”

През 2012 г. трябва да се отбележи активната дейност на НССЗ за подобряване на връзката „научни изследвания – съвети в земеделието – земеделски бизнес”. Подписани са рамкови споразумения за сътрудничество със: Сдружение „Пчела-Добрич” – гр. Добрич, „Аквасистем“ ООД, Съвместен геномен център ЕООД (ДГЦ), Русенски университет „Ангел Кънчев”, Тракийски университет - гр. Стара Загора, Аграрен университет - гр. Пловдив, Университет за национално и световно стопанство (УНСС) – гр. София и др..

Подписани са и 10 анекса към договора за сътрудничество със ССА на НССЗ ЦУ-01-1292 /26.09.2011 г. Успешно е удължен до края на 2013 г. и договора за сътрудничество със Селскостопанска академия (ССА).

За периода януари – декември 2012 г. са проведени 88 бр. съвместни информационни срещи–семинари. Лектори на тези мероприятия, освен експертите от териториалните офиси на НССЗ, са водещи български учени в областта на селското стопанство от научните институти на ССА, областните дирекции на Българска агенция по безопасност на храните

(БАБХ) и университети (Тракийския университет - гр. Ст. Загора и Аграрния университет - гр. Пловдив и др.). Около 75% от тези мероприятия са изпълнени съвместно с научните институти и опитните станции от системата на ССА.

Темите на мероприятията в областта на растениевъдството бяха основно за: перспективни сортове пшеница; подхранване на есенните житни посеви; особености при отглеждане на черупкови трайни насаждения (орехи и лешници); технологични особености при резитбите на овощни култури; специфични особености при отглеждане на зеленчуци в оранжерии; технологични аспекти при отглеждането на фуражни култури, представяне на нови сортове и хибриди; добри растително-защитни практики в ягодо- и малино-производството и др.

Темите на мероприятията в областта на животновъдството бяха основно за: съвременни аспекти при технологиите за обработка и съхранение на оборския тор от животновъдните ферми; изисквания към строителството на нови животновъдни ферми; повишаване конкурентостта на млечните ферми; машинно доене на дребни преживни животни; селекционни критерии за избор на животни в частните ферми; съвременни техники и нови технологии в пчеларството; биологично пчеларство и др.

Темите на мероприятията в областта на аграрната икономиката бяха основно за: управление на земеделското стопанство; управление на риска при изпълнение на бизнес плановете на полупазарните стопанства и младите фермери; действия и реакции при бедствия и аварии в аграрния сектор и др.

Специализираните теми, дискутирани на семинарите бяха полезни за земеделските производители, на което се дължи и значителната посещаемост от тях на проведените мероприятия. На електронната страница на НССЗ (www.naas.government.bg) в рубриката „Обучения и информационни дейности” ежесечно се актуализира *Списъка на информационните срещи и семинари на НССЗ с научни институти, научно-приложни организации и други организации и експерти*. В новините на сайта на Службата периодично се публикува информация за датата, мястото и програмата на предстоящите информационни срещи-семинари, както и отзвук от проведените мероприятия.

В приложение 1 към годишния отчет е дадена подробна информация за проведените информационни дейности и мероприятия на НССЗ с научни институти, научно-приложни организации и други институции, организации и експерти, с цел подпомагане трансфера на научни знания и технологии в практиката през 2012 г.

Всичко това показва, че земеделските производители се стремят към повишаването на знанията си и се доверяват на професионализма на служителите на НССЗ.

6. Информационни дейности

6.1. Участия в информационни събития

И през 2012 г. продължава традицията при провеждане на различни информационни събития, експерти на Службата да бъдат лектори в изнасянето на презентации по специализирани теми в областта на земеделието.

През отчетния период експертите на НССЗ са участвали в 511 бр. информационни мероприятия, което е с 131 бр. (34%) повече спрямо 2011 г. От тях: 235 бр. информационни срещи, 222 бр. семинари, 24 бр. консултантски дни, 7 бр. демонстрации и 23 други. Най-активни в провеждането на информационни събития са офиси Хасково, Разград, Перник, Русе, Ловеч и В. Търново.

По-подробна информация е дадена по-долу:

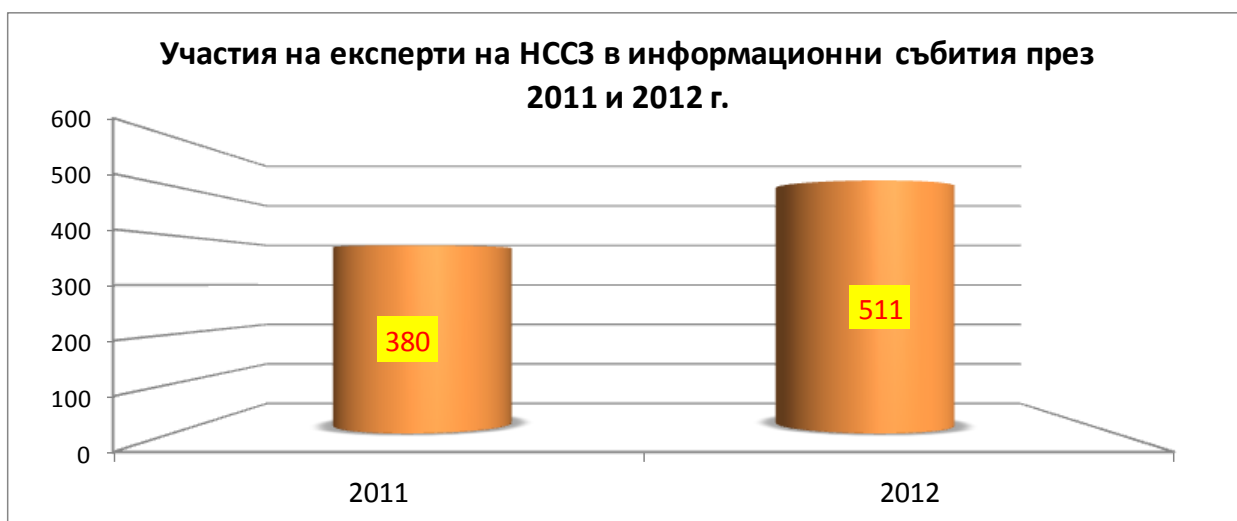

Таблица 16. Информационни събития с участието и/или организирани от НССЗ през 2012г.

<i>По вид информационно събитие</i>	брой	%
семинари	222	43%
демонстрации	7	1%
консултантски дни	24	5%
информационни срещи	235	46%
други	23	5%
Общ брой информационни събития	511	
Общ брой участници	12 192	
среден брой участници на 1 информационно събитие	24	
Продължителност - дни	580	

Най-често дискутирани теми със земеделските производители на тези мероприятия са в:

– **областта на растениевъдството:** добри земеделски практики при зърнено житните култури; отглеждане на черупкови трайни насаждения; растителнозащитни мероприятия при овощни култури; капково напояване; особености при отглеждане на лавандула, нови етапи в растителната защита на лавандуловите насаждения и др.

– **областта на животновъдството:** хигиенни изисквания при отглеждане на животни; субсидиране на овцевъдството и козевъдството; икономически важни етапи при отглеждане на овце за мляко; финансиране на пчеларската дейност по ПРСР 2007-2013 г. и по национални схеми за подпомагане; състояние и проблеми в пчеларството, профилактика и борба с болестите и др.

– **областта на аграрната икономика:** социално и здравно осигуряване на ЗП за 2012 г.; данъчно облагане доходите на физическите лица; представяне на мерките по ПРСР 2007–2013 г. - мярка 141, мярка 214, мярка 121; изпълнение на бизнес плановете по мярка 112 от ПРСР; възможности за кандидатстване по СЕПП и др.

НССЗ взе активно участие в информационната кампания на МЗХ „Ден на отворените врати” по ПРСР, в т.ч. на 16 и 17.03.2012 г. в „Ден на отворените врати по ПРСР и среща-семинар на експерти от МЗХ и НССЗ със земеделски стопани и медии” взе участие главния директор на ГД „Съвети в земеделието” с лекция на тема: Възможностите за сътрудничество между НССЗ и общините относно ПРСР”.

НССЗ също съдейства и подпомага организирането на различни регионални празници, в т.ч. традиционният празник „Златна праскова 2012” в село Гавраилово. По

време на събитието представител на ръководството на НССЗ изнесе лекция на тема „Очаквани промени в ОСП на ЕС и новите възможности за финансиране на фермерите в периода 2014-2020 г.”.

Изпълнителният директор на НССЗ, гл. директор на ГД СЗ и началник отдел „Координация на дейности” взеха участие и в 18-то издание на Националния аграрен семинар 2012 г. в к.к. Албена, в т.ч. на организираната по време на семинара кръгла маса.

6.2. Изготвени и отпечатани информационни материали

През 2012 г. са изготвени 319 бр. информационни материали - земеделски календари, образователни листовки, диплянки, брошури и др. (с 10% по-малко в сравнение с 2011 г.). С най-голям дял от тях през отчетния период са образователните листовки (45%) и „Календара на растениевъда и на животновъда” (33%). Отново, както миналата година, водещ в издателската дейност е офис Плевен със 78 бр., следван от офиси: Сливен с 30 бр., Бургас с 19 бр., Враца с 18 бр., Монтана с 15 бр. и Добрич с 14 бр. информационни материали.

Най-често засягани теми в информационните материали:

- Условия за кандидатстване и възможности за подпомагане по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране” от ПРСР.
- Ежемесечния „Календар на растениевъда и на животновъда” с актуална специализирана информация.
- Социално и здравно осигуряване на земеделските производители през 2012 г.
- Данъчно облагане на земеделските производители през 2012 г.
- Регистриране като земеделски производител по Наредба 3/1999 г.
- Правила за добра земеделска практика.
- Отглеждане на черупкови трайни насаждения.
- Подготовка на овцете за агнилната кампания.
- Съвременни техники и нови технологии в пчеларството. Биологично пчеларство.

6.3. Медийни изяви

Медийните изяви обхващат изготвяне на статии, даване на интервюта в националната и местна преса; участие в радио и телевизионни предавания (в национални и местни медии).

Броят на публикуваните статии в националната и местна преса през 2012 г. е 76 бр. (с 6 бр. по-малко от 2011 г. – 7%), от които 9 бр. от служители на ЦУ на НССЗ. Най-много статии са подготвени от: офис Добрич – 24 бр., офиси Кюстендил и Перник по 23 бр., офиси В. Търново, Монтана и Търговище по 16 бр., офис Благоевград и Шумен по 15 бр. Основната тематика в публикуваните статии бе за: възможности за кандидатстване по мерките от ПРСР - мярка 141, мярка 214 и мярка 121; нови моменти в директните плащания; данъчно облагане и социално осигуряване на земеделските производители през 2012 г., резитби в овощната градина; преминаване от оборно към пасищно отглеждане на животните и др.

Участията на експертите на НССЗ в радиопредавания през 2012 г. са 77 бр. (ръст от 20% спрямо 2011 г. – 13 бр.), от тях от Централно управление са 3 бр. Най-голям брой радио участия имат експертите от офисите Благоевград – 13 бр., Добрич – 11 бр., Търговище – 9 бр.; Пазарджик – 6 бр. и Монтана – 5 бр. Общо 18 офиса участват в радиопредавания.

Участията на експертите на НССЗ в телевизионни предавания през 2012 г. са 53 бр. (с 12% повече от 2011 г. - 6 бр.), като от тях от Централно управление са 3 бр. В

телевизионните предавания участват експерти от 14 офиса, от които най-активни са експертите от офисите в: Монтана с 8 бр.; Перник със 7 бр.; Кюстендил и Хасково по 6 бр.; В. Търново и Видин по 5 участия.

Основните теми на телевизионните и радиопредавания са главно за дейността на териториалните офиси на НССЗ по мерките от ПРСР 2007–2013 г., приоритетно мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране“; безплатни обучения на НССЗ за земеделски производители по мярка 111 от ПРСР; представяне на ежемесечния „Календар за земеделския производител“ и др.

7. Дейности по мярка 114 от ПРСР

В началото на 2012 г. НССЗ стартира подготовката си за кандидатстване по мярка 114 „Използване на консултантски услуги от фермери и собственици на гори“ по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 г. През м. юли бяха подготвени и окомплектовани документите на НССЗ за кандидатстване по мярка 114 и на 27.07.2012 г. са подадените в МЗХ. Със Заповед на Министъра на земеделието и храните (№РД09-1315/14.11.2012г.) НССЗ е отхвърлена като допустима консултантска организация, която може да предоставя консултантски услуги по Наредба №10 от 27.09.2011 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка 114. В заповедта като основание за отхвърляне е посочено, че НССЗ не е отбелязана в чл. 30, ал. 1 от Наредба №10 от 27.09.2011 г. като допустима за кандидатстване консултантска организация. След отказа е изготвено и изпратено през м. декември предложение до Министъра на земеделието и храните за промяна на Наредба №10 от 27.09.2011 г. и включване на НССЗ като допустим консултант. През 2012 г. на всички желаещи фермери беше съдействано да си попълнят заявленията за кандидатстване по мярка 114 от ПРСР. В различни информационни мероприятия беше разяснявана ползата от участие на земеделските производители по тази мярка.

IV. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

1. Участие в работни групи, кръгли маси и други мероприятия

Експерти на НССЗ участваха през 2012 г. в различни работни групи към МЗХ и други институции. Основните дейности бяха както следва:

- Участие в заседанията на постоянните работни групи по ос 1, ос 2 и ос 3 на ПРСР;
- Участие в дейността на постоянната работна група по въпроси свързани с изменение и допълнение на Националните стандарти за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние;
- Участие в дейността на постоянната действаща междуведомствена работна група за координация при организирането и изпълнението на произтичащите задължения на република България съгласно изискванията на Директива 91/676/ЕИО/Нитратна директива/;
- Участие в заседание на Комитета по наблюдение на ПРСР. През м. декември 2011 г. с промени в ПРСР, НССЗ стана член на Комитета.

V. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ, ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И ПОМОЩНИ ДЕЙНОСТИ

1. Човешки ресурси

1.1. Състояние

След промяна на Устройствения правилник на НССЗ през м. август 2012 г. общата щатна численост в края на 2012 г. е 80 бр. служители, от които:

- по служебно правоотношение - 77 бр.;
- по трудово правоотношение - 3 бр.

Преобладаващата възрастова категория по основно щатно разписание е 31-50 години. Преобладаващата продължителност на държавната служба в НССЗ в края на 2012 г. е 6-12 години.

Напуснали и/или освободени от НССЗ през 2012 г. - 6 служители (7.5%), от които:

- по служебно правоотношение – 3;
- по трудово правоотношение - 3.

Назначени по:

- служебно правоотношение с конкурс - 3;
- служебно правоотношение по заместване на отсъстващ служител - 2.

Средна месечна основна заплата на реално заетите длъжности по щатно разписание в края на 2012 г.:

- по служебно правоотношение - 750.38 лв.;
- по трудово правоотношение - 834.12 лв.

Служители, получили обща оценка на изпълнението на длъжността

- по служебно правоотношение (СПО) - 68 бр.;
- по трудово правоотношение (ТПО) - 2 бр.

Таблица 17. Получени оценки за изпълнението на заеманата длъжност през 2012 г.

Оценки	Служители по СПО	Служители по ТПО	Сума по оценка
1. Изключително изпълнение	1	0	1
2. Изпълнението надвишава изискванията	42	2	44
3. Изпълнението напълно отговаря на изискванията	21	0	21
4. Изпълнението отговаря не напълно на изискванията	4	0	4
5. Неприемливо изпълнение	0	0	0
Сума по правоотношение	68	2	70

1.2. Действия за повишаване на административния капацитет

Обучения организирани от други организации

През 2012 г. експертите от НССЗ са преминали следните обучения (извън НССЗ):

- Въведение в държавната администрация - организирано от Института по публична администрация (ИПА) - 3 служители;
- Изграждане на среда за практическо прилагане на Закона за електронното управление - организирано от ИПА - 1 служител;

- Електронни таблици с MS EXCEL /базов курс/, организирано от ИПА – 3 служители;
- Електронни таблици с MS EXCEL /напреднали/, организирано от ИПА - 3 служители;
- Обработване на големи масиви с информация в MS EXCEL с LOOKUP и DATABASE функции - организирано от ИПА - 1 служител;
- Прилагане на новата нормативна уредба при управление и оценка на изпълнението в държавната администрация - организирано от ИПА - 1 служител;
- Новите моменти при извършването на одитите за съответствие при финансовото управление и одитите за заверка на годишните финансови отчети на бюджетни предприятия - организирано от ИПА - 1 служител;
- Счетоводна отчетност в бюджета на средствата по проекти, финансирани по оперативните програми - организирано от ИПА - 1 служител;
- Управление на собствеността - организирано от ИПА - 1 служител;
- Управление и оценка на изпълнението - организирано от ИПА - 1 служител;
- Специализиран семинар за възложители на обществени поръчки 2012 г. – организирано от ТБМ Конкустунг ЕООД - 1 служител;
- Изменения и допълнения в ЗОП в сила от 2012 г. Практиката на Сметната палата, АОП и КЗК в областта на обществените поръчки - организирано от Център по европейско обучение – 2 служители;
- Безопасност и здраве при работа. Задължения на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в предприятието/организацията - организирано от Център по европейско обучение – 2 служители;
- Актуални промени в закона за държавния служител и подзаконовите нормативни актове, касаещи държавната администрация в сила от 01.07.2012 г. - организирано от Център по европейско обучение – 2 служители.

Специализирани курсове, семинари и обучения за експертите от НССЗ организирани от Службата

- Курс за експерти-агрономи през м. януари в гр. Пловдив на тема: „Законоустановени изисквания за управление и условия за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние, предвидени в членове 5 и 6 от Регламент /ЕО/ №73/2009 и Приложения II и III”. Обучението е организирано и проведено от Аграрния университет в гр. Пловдив, като лектори бяха преподаватели от университета;
- Курс за експертите-зооинженери през м. февруари в гр. Стара Загора на тема: „Законоустановени изисквания за управление и условия за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние, предвидени в членове 5 и 6 от Регламент /ЕО/ №73/2009 и Приложения II и III”. Обучението е организирано и проведено от Тракийския университет в гр. Ст. Загора, като лектори бяха преподаватели от университета;
- Обучителен семинар за експертите-координатори на областните офиси през м. май в гр. София на по въпроси свързани с кандидатстването и подаването на заявки за плащане по мярка 141 „Подпомагане на земеделските стопанства в процес на реструктуриране”от ПРСР и обучителен семинар за останалите експерти от областните офиси на НССЗ през м. юни в гр. Хисаря по същите въпроси;
- Обучителен семинар през м. юли в гр. Казанлък за новоизбраните външните експерти към НССЗ имащи право да работят на граждански договори по мярка 143 от ПРСР, както и за координаторите на офисите към които ще работят по въпроси свързани с кандидатстването по мярка 141 от ПРСР и дейностите на НССЗ по мярка 143 от ПРСР;
- Курс през м.септември в к.к. Слънчев бряг с продължителност от 16 учебни часа, на тема „Законоустановени изисквания за управление и условия за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние” на 49 експерти от териториалните областни офиси и централно управление на Главна дирекция „Съвети в земеделието”, във връзка с

новите консултации по мярка 143 от ПРСР на одобрени по мярка 141 от ПРСР полупазарни стопанства. Курсът беше проведен от ЦПО към НССЗ и включваше следните подтеми:

- ◇ Въведение в системата за кръстосано съответствие;
 - ◇ Законоустановени изисквания за управление на околната среда;
 - ◇ Законоустановени изисквания за управление на общественото здраве и здравето на животните. Профилактика и контрол на заразните болести. Гранична биосигурност
 - ◇ Хуманно отношение и защита на животните
 - ◇ Поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние;
- Лектори в курса бяха преподаватели от Тракийски университет - гр. Стара Загора; Аграрен университет – гр. Пловдив и Българска агенция по безопасност на храните.

Проекти за повишаване на административния капацитет

През м. ноември 2012 г. НССЗ подаде проект по оперативна програма „Административен капацитет”. Наименованието на проекта е „Повишаване на професионалната компетентност и ефикасното изпълнение на задълженията на служителите в НССЗ”. Обща стойност на проекта е 89 983.64 лв. Планираният период за изпълнение е 12 месеца. Специфичните цели на проекта са:

- ✓ Подобряване компетентността на служителите при изпълнение на служебните им задължения и повишаване на знанията и уменията им в основни области за предоставяне на по-качествени обществени услуги.
- ✓ Изграждане на ефективна екипна работа и синхронизирано изпълнение на задълженията за повишаване на общата ефективност на Службата
- ✓ Подобряване квалификацията на възможно по-голям брой служители на службата, чрез включването им в обученията
- ✓ Обучение на служителите в Службата, съобразено с функциите които изпълняват и техните индивидуални нужди

Планираните основни дейности по проекта са:

- ✓ Организиране на участия в обучения провеждани от Института за публична администрация (ИПА) за повишаване на индивидуалната квалификация на служителите;
- ✓ Организиране и провеждане на дългосрочни чуждо езикови обучения за повишаване на езиковата квалификация на служителите;
- ✓ Организиране и провеждане на обучение по ключови компетенции - екипна ефективност и презентационни (обучителни/ модераторски) и комуникационни умения;
- ✓ Организиране и провеждане на обучение по компютърни умения за работа с MS Excel и MS Power Point;
- ✓ Осигуряване на информация и публичност по проекта.

Очакваните резултатите от изпълнението на проекта са следните:

- ✓ Преминати 25 обучения организирани от ИПА и обучени минимум 15 различни служителя (някой от служителите ще преминат по 2 обучения);
- ✓ 12 служители преминали дългосрочни курсове по чужд език;
- ✓ Обучени 68 служители на НССЗ по основни ключови компетенции;
- ✓ Обучени 68 служители на НССЗ по компютърни умения за работа с MS Excel и MS Power Point;
- ✓ Изработени 2 транспаранта по проекта;
- ✓ Направени 4 публикации в печатни издания.

2. Финансова рамка за 2012 г.

През 2012 г. отчитането на финансово-счетоводната дейност се извършва съгласно приетия от МЗХ Програмен бюджет на НССЗ по следните 2 програми:

- Програма 11 “Съвети и консултации” към Политика “Земеделие и селски райони”;

- „Администрация - към тази програма са включени всички дейности, които подпомагат изпълнението на основната програма на НССЗ.

По-голямата част от разходите на териториалните областни офиси са за издръжка (ел. енергия, телефон, интернет, охрана и др.), консумативи, провеждане на семинари, открити дни, разпространяване на материали, гориво за посещения на земеделски стопанства.

През 2012 г. одобрената планова бюджетна субсидия на НССЗ е в размер на **1 373 401 лв.**

Окончателното изпълнение на бюджета на НССЗ за 2012 г. включва следните разходи:

Параграф	Сума
§ 01-00 „Заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения”	665 399 лв.
§ 02-00 „Други възнаграждения и плащания на персонала”	81 184 лв.
§ 05-00 „Задължителни осигурителни вноски от работодатели”	209 066 лв.
§ 10-00 „Издръжка”	362 032 лв.
§ 51-00 „Основен ремонт”	50 099 лв.
§ 52-03 „Придобиване на др.оборудване, машини и съоръжения”	4 386 лв.
ВСИЧКО	1 372 166 лв.

За осъществяването на необходимия финансов контрол през годината продължи практиката всички разходи, направени от териториалните областни офиси предварително да се съгласуват с дирекция АФИОЧР, след което се одобряват от Изпълнителния директор. Целта на тази практика е да се планират и контролират изразходваните средства, както и да се приоритизират според наличния бюджет.

В рамките на вътрешния контрол се използват изработените и/или актуализирани от дирекция АФИОЧР и утвърдени от изпълнителния директор на НССЗ вътрешни документи (*„Вътрешни правила за изграждане и функциониране на СФУК”, „Система за измерване, проследяване и отчитане на показателите от дейността на НССЗ”, „Правилник за финансовия ред в офисите към НССЗ”, „Правилник за ползване на автомобилния транспорт в НССЗ”, „Счетоводна политика на НССЗ”, „Вътрешни правила за извършване на инвентаризация, бракуване и ликвидация на активи и пасиви”, „Вътрешни правила за счетоводния документооборот на НССЗ”, „Вътрешни правила за реда и начина за осъществяване на предварителен контрол върху документи и действия, свързани с цялостната дейност на НССЗ”, „Индивидуален сметкоплан на НССЗ”, „Вътрешни правила за водене на регистри по Закона за защита на личните данни”, „Вътрешни правила за дейността на учрежденския архив в НССЗ”, „Вътрешни правила за формиране и организация на работната заплата в НССЗ”, „Одитна пътека – отпуск в НССЗ”, „Одитна пътека – назначения в НССЗ”, „Етичен кодекс за поведението на служителите в НССЗ”, както и са регламентирани правото за подписване на счетоводни документи ,реда за отчетността на бланките под отчет, реда за планиране и отчитане на средствата за гориво и представителни разходи).*

При изпълнението на обществените поръчки, възлагани от НССЗ, са спазени всички изисквания на Закон за обществените поръчки (ЗОП) и Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки (НВМОП). Във всички случаи определянето на изпълнител се извършва от назначена със заповед комисия.

3. Управление на собствеността

Недвижимите имоти, управлявани от НССЗ, териториално са разпределени в София и в областните градове. Материалната база на Централно управление на НССЗ в София се състои от 25 офис-помещения и възстановената Аналитична лаборатория. Общата площ е 1 165.26 кв. м. Общата стойност на недвижимото имущество на НССЗ в края на 2012 г. е 2 368 849 лв.

Основните проблеми при управлението на недвижимата собственост на Службата се дължат на ниския процент на собственост на използваните офиси. Върху дейността на НССЗ оказват влияние редица неблагоприятни фактори: неподходящи помещения за съветническа дейност, липса на по-големи помещения за работа със земеделските производители, недостатъчна площ за офис дейности, скъпа издръжка на помещенията, лоши хигиени условия и недостатъчно качествени сервизни помещения, както и не на последно място неподходящо местоположение на офисите на Службата спрямо другите служби на МЗХ. Това налага ползването на офиси под наем, които предоставят лесен достъп за земеделските производители.

Наложително е с помощта на МЗХ да бъде решено трайното настаняване на офисите във Враца, Ямбол и Разград, за които НССЗ заплаща наем, както и осигуряване на помещения в Централно управление за архив и приемна за граждани в неравностойно положение.

4. Техническа обезпеченост

4.1. Офис оборудване и софтуерни продукти

През 2012 г. са осъвременени техническите средства и офис техниката чрез подмяна компютърни конфигурации - 30 бр., МФУ – 4 бр., лаптопи – 8 бр. и нов сървър с UPS. След проведената през 2011 г. инвентаризация, бяха бракувани голяма част от морално остарелите технически средства, които технологично не можеха да работят с нов софтуер.

По отношение на хардуера ситуацията в НССЗ е следната:

Вид хардуер	Брой системи /балансово заведени/	Брой реално използвани компютърни системи
Стационарни компютърни системи	189	149
Преносими компютърни системи	39	31

НССЗ работи с лицензиран системен софтуер на компютрите, и по специално операционна система Windows XP, Windows 7, антивирусна защита freeware и Microsoft Office 2007, Office 2010 Profesional. Всичките лицензи са осигурени от МЗХ. Microsoft Office 2007 Professional и Office 2010 Professional е инсталиран на всички работни станции, позволяващи от техническа гледна точка неговото приложение. В останалите случаи - при остаряла техника - се използва Freeware.

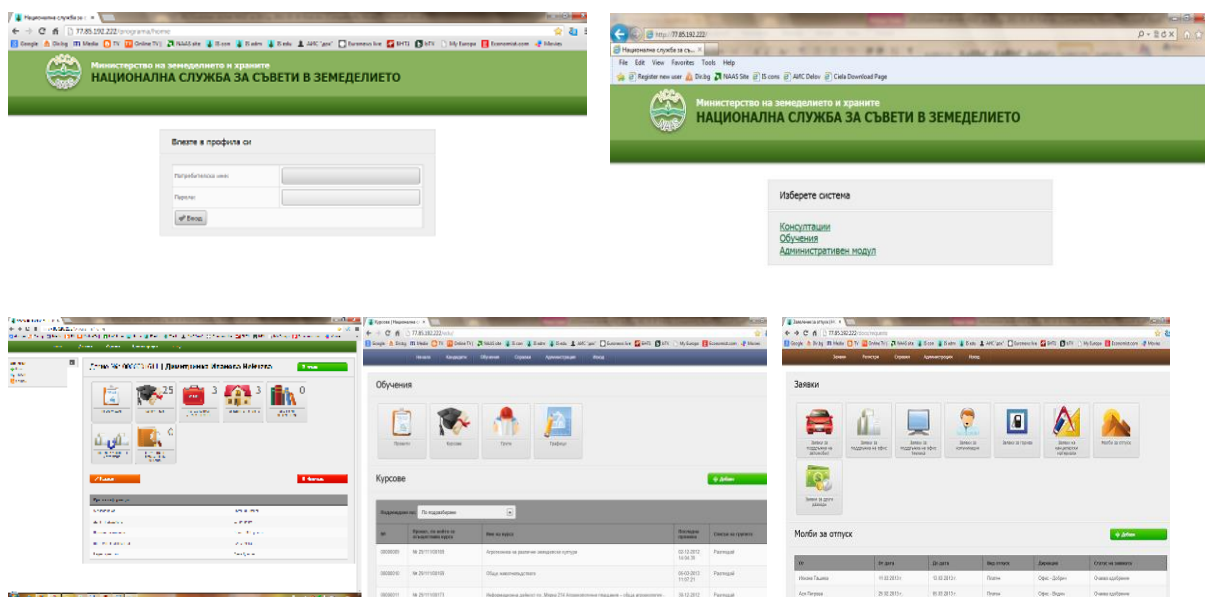
Програмните продукти, използвани в НССЗ и офисите са както следва:

Продукт	Приложение НССЗ
Windows 7	Операционна система
Windows XP	Операционна система
MS office XP 2007, 2010	Приложна програма

Продукт	Приложение НССЗ
Windows 98	Операционна система
MS Office 97	Приложна програма
Adobe Reader X	Приложна програма
Archimed eDMS	Деловодна програма
Index	Деловодна програма
Ciela 5.0	Правна информационна система
RZ2000	Труд и работни заплати- софтуер
ALGOS AS Win 7.0	Счетоводен софтуер
DA 201	Софтуер за водене на дълготрайни активи

4.2. Информационна система на НССЗ

През 2010 г. е изградена и от м. август функционира модул „Консултации“ на информационна система (ИС), която свързва всички офиси на НССЗ и централно управление в единна среда при строго дефинирани правила за достъп, обмен на данни и сигурност. До края на 2010 г. модулът функционираше в тестови вариант, но от началото на 2011 г. е въведен официално в експлоатация. През 2011 г. е разработен и включен в системата нов модул „Обучение“, който да обслужва дейностите по мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“. През 2012 г. влезе в пробна експлоатация и нов модул „Административен“, който ще е в помощ на административните дейности, както на Централно управление, така и на офисите от цялата страна.

В системата в модул „Консултации“ се въвежда следната основна информация:

- Данни за стопанството:
 - Местоположение, в т.ч. дали е в необлагодетелстван район, в Натура 2000 или нитратно уязвима зона;
 - икономически размер;
 - биологично производство;
 - регистрация по Наредба № 3 от 1999 г.;
 - размер на обработваните земеделски площи;
 - отглеждани култури и животни;
 - използвани дълготрайни материални активи;
 - състав на работещите в стопанството.

- Данни за консултираното лице – адрес, образование и т.н.;
- Желание за обучение;
- Кандидатстване по Програмата за развитие на селските райони;
- Пазарна ориентация;
- Информация за предоставени консултации (тип, насоченост и тематика);
- Експертът, предоставил консултацията;
- Извършените посещения на място;
- Подробни данни за предоставените пълни комплекти съветнически услуги по мярка 143 от ПРСР.

Модул „Консултации” на информационната система позволява да се извършва ежедневен контрол върху дейността на офисите, значително облекчава отчетността в службата и подобрява качеството на предоставяните консултантски услуги. Модулът дава възможност и за различни справки:

- Справка за пол по офис, вид консултации, размер на стопанството в икономически единици и стандартен производствен обем по досиета;
- Справка за пол по офис, вид консултации, размер на стопанството в икономически единици и стандартен производствен обем по консултации;
- Справка за образованието на консултираните физическите/юридическите лица;
- Справка за образование по възраст, пол и вид консултации на консултираните физически/ юридически лица;
- Справка за кандидати желаещи да преминат курс на обучение по тематика и офиси;
- Справка за ползваните площи от земеделските производители - по начин на стопанисване, местоположение и начин на ползване - биологично/конвенционално земеделие;
- Справка за отглежданите култури / животни от лицата получили консултации;
- Справка за типовете консултации;
- Справка за посещенията на място;
- Справка за предоставените пълни комплекти съветнически услуги по мярка 143 от ПРСР;
- Справка за лицата желаещи да получават информация от НССЗ;
- Справка за кандидати желаещи да преминат курс на обучение;
- Териториална справка на брой консултирани и вид консултации;
- Справка за типа на консултираните стопанства стопанствата.

Създадената база данни в модул „Консултации” е с над 35 500 досиета на стопанства от цялата страна, като архив на базата данни се прави на всеки три месеца и се съхранява на независимо място.

В системата в модул „Консултации” е качена основната информация, касаеща консултантската дейност по мярка 143. Информационната система позволява Регистърът за вписване на молбите декларации, приемо-предавателните протоколи и формата за наблюдение и оценка по мярка 143 от ПРСР електронно да се генерират, което облекчава работата на експертите в офисите и им даде възможност да отделят повече време за консултации. Въвежданата в системата от териториалните областни офиси на НССЗ информация за мярка 143 дава възможност на отдел ДНЕП да следи качеството на предоставена информация и при необходимост да контролира и отстранява направените пропуски. Чрез информационната система лесно се получава обратна информация от отдел ДНЕП към офисите за състоянието на подадените вДФЗ-РА за одобрение проекти и заявления за подпомагане.

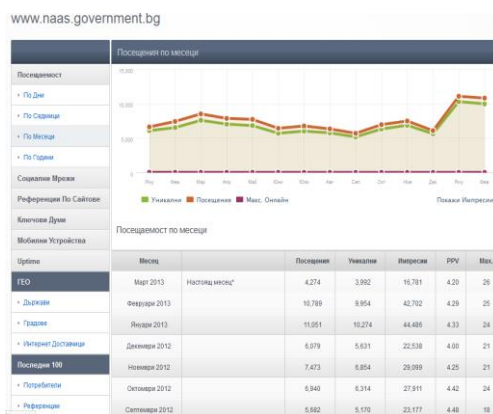
В системата в модул „Обучения” се въвежда информация за всеки един проект за обучение, в т.ч. вид на проекта, начин на финансиране, текущо състояние и т.н. Въвежда се

и информация за формата и вида на обученията, броя на курсовете и групите включени в него, графика за провеждане на обученията, данни за лекторите и базите за практическо и теоретично обучение, данни за учебната програма, координаторите на обученията, учебните помагала и др. Също така се въвежда и подробна информация и за кандидатите, които са подали заявление за преминаване на обучение. Модул „Обучения“ позволява да се отпечатват директно удостоверенията на успешно завършилите курсовете за обучения, дава възможност да се генерират различни справки и отчети, в т.ч.:

- Подробен отчет за извършеното обучение в т.ч. справка за съдържанието на проведеното обучение и списък на курсистите преминали обучение;
- Справка за лекторите за обучението;
- Справка за обучаемите във вида, в който се изисква от ДФЗ-РА по мярка 111 от ПРСР;
- Регистрационна книга на завършилите обучение;
- Дневник на присъстващите на дадено обучение във вида, в който се изисква от ДФЗ-РА по мярка 111 от ПРСР
- Справка за разпределение на дните обучение/информационни дейности по пол и възраст на участниците и заетостта на участниците в сектори селско стопанство или горско стопанство;
- Справка за разпределение на обучаемите, едновременно участващи като ползватели на помощ по мерки 112, 141, 214 на ПРСР;
- Справка за броя на успешно завършилите обучение в сферата на селското и горското стопанство, получили сертификат или степен;
- Справка за текущо състояние на група.

Административният модул на информационната система има за цел да облекчи административната дейност на НССЗ и предаването на различни документи между териториалните офиси и централно управление, в т.ч. да се подават електронно молбите за отпуск и заявките за различни видове разходи. В този модул вече електронно ще се попълват и обработват регистрите за информационни материали, медийни изяви и информационни събития.

4.3. Интернет страница на НССЗ

През 2012 г. е в пълна експлоатация и успешно функционира новата интернет страница на НССЗ <http://www.naas.government.bg/>, съдържаща актуална информация за дейността на НССЗ и териториалните офиси в страната, богата библиотека с полезни съвети в области като животновъдство, растениевъдство, икономика и т.н. Новата страница е пусната в началото на 2012 г. в помощ на земеделските производители. Интересът към нея е значителен, както може да се види от брояча на посещенията – около 7 000 средно на месец. Посещения има и от редица страни в/извън Европейски съюз, САЩ и др.

Активно се обновява библиотеката на сайта на НССЗ с материали в областта на растениевъдството и животновъдството, необходими и полезни на земеделските производители. Публикуват се авторски материали – календари за всеки месец и технологии, прилагани в стопанствата на фермерите.

Трябва да се отбележи, че след обновяването на сайта на НССЗ значително се увеличиха запитванията от земеделски производители, получени чрез интернет страницата на НССЗ – 180 бр. писмени запитвания през 2012 г. Основната част от отговорите са подготвени от експертите на отдел „Координация на дейности“ и отдел “Дейности по национални и европейски програми“ към ГД СЗ. След получаването на отговорите на въпросите си голяма част от тези земеделски производители се обръщат за помощ по интересующите ги въпроси към териториалните областни офиси на НССЗ.

4.4. Транспортни средства

Транспортно обслужване е регламентирано в „Правилник за ползване на автомобилния транспорт в НССЗ“. В края на отчетната година НССЗ разполага с 33 автомобила. Поради остарелия автомобилен парк за ремонт и обслужване на служебните автомобили са изразходвани 14 244,77 лв.

При направения анализ на техническото състояние на автомобилния парк през второто полугодие е установена необходимост от закупуване и са закупени 3 (три) броя нови автомобили, които да заменят най-амортизираните от наличните към момента. След направена преоценка, 6 (шест) броя автомобили са продадени на търг с тайно наддаване.

На всички автомобили са поставени GPS устройства, с цел подобряване на контрола при използване на служебните автомобили.

През 2012 г. служебните автомобили на всички офиси към НССЗ са изминали общ пробег в размер на 201 571 км.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дейността на НССЗ през 2012 г. продължи да е насочена към подпомагане прилагането на държавната политиката в аграрния сектор за развитието на земеделието и селските райони. НССЗ доказва, че съветническата дейност в областта на земеделието играе важна роля за подобряване на устойчивостта и доходността на земеделските стопанства.

През 2012 г. НССЗ продължи да поддържа високо качеството на предлаганите консултантски услуги, като постоянно ги адаптира към нуждите на земеделските производители и другите жители на селските райони, за да може те да се справят с предизвикателствата на променящата се пазарна и социална среда.

За постигане на горепосоченото НССЗ продължи да извършва целенасочена информационна, консултантска и съветническа дейност, която да помага на земеделските производители да разширят и модернизират своите стопанства. НССЗ оказва съдействие на земеделските производители за усвояването на средства по европейски и национални програми. В този аспект НССЗ извърши информационна, консултантска и съветническа дейност, която съответства на целите на ОСП на ЕС.

НССЗ подобри своята работа като предложи нови консултации и услуги и разшири обхвата на съществуващите. Благодарение изготвените от Службата безплатни заявления за подпомагане, на над 10 800 земеделски производители вече са одобрени за подпомагане и стойността на проектите, които те изпълняват са в размер на над 308 млн. лв. **Всеки един експерт на НССЗ е допринесъл с около 2,75 млн. лева за усвояването на средствата по ПРСР в Р. България** (при средно 112 бр. експерти за периода 01.04.2008 г.-31.12.2012 г.). Одобреният бюджет от МЗХ за НССЗ през 2012 г. е 1,373 млн. лв. (средства от републиканския бюджет). Общо за четири години и 8 месеца изпълнение на мярка 143 (04.2008-12.2012 г.) бюджетът на НССЗ (средства от републиканския бюджет) е бил 7.355 млн. лв., **т.е. всеки един лев от бюджета предоставен на НССЗ е довел до 42 лв. усвояване на публични средства от ПРСР.**

В заключение трябва да се отбележат и следните резултати постигнати през последните три години:

- ✓ Възстановяване в края на 2012 г. на аналитичната лаборатория на НССЗ. С извършването на агрохимични анализи се постигна пълно и комплексно обслужване на всички земеделски производители, както и се дава възможност НССЗ да предоставя всички задължителни по мярка 143 консултации, в т.ч. препоръки за торене;
- ✓ Изграждане и въвеждане от 2011г. на информационна система на НССЗ – подробни данни за всеки един клиент на НССЗ (земя, животни, предоставени консултации, изготвени проекти и т.н.). По този начин може да се следи какви са лицата, които ползват услугите на службата, как те се променят във времето и т.н..
- ✓ Провеждане на голям брой обучения на земеделски производители;
- ✓ Предприети активни действия за възстановяване на връзката "научни изследвания – съвети в земеделието – земеделски бизнес";
- ✓ Изцяло обновена интернет страница на НССЗ. Вече има възможност за директно задаване на въпроси от страна на земеделските производители и за получаване на отговор в рамките на няколко дни.

Постигнатите резултати показват, че НССЗ е уважаван и търсен партньор за земеделските производители.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1

СПИСЪК НА ПРОВЕДЕНИТЕ ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И МЕРОПРИЯТИЯ НА НССЗ С НАУЧНИ ИНСТИТУТИ, НАУЧНО- ПРИЛОЖНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИ И ЕКСПЕРТИ, С ЦЕЛ ПОДПОМАГАНЕ ТРАНСФЕРА НА НАУЧНИ ЗНАНИЯ И ТЕХНОЛОГИИ В ПРАКТИКАТА ПРЕЗ 2012 Г.

№	Място на провеждане	Тема	Съвместно с:
1	Струмьяни	Методи за борба с доминиращия молец по растениевъдните култури	Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) - гр. Благоевград
2	Перник	Подхранване на есенни житни посеви. Торене на царевица и слънчоглед	Институт по почвознание "Н. Пушкиров" (ССА)
3	Пазарджик	Подхранване на есенните житни посеви	Институт по растителни генетични ресурси - гр. Садово (ССА)
4	Плевен	Подхранване на есенните житни посеви	Добруджанския земеделски институт - гр. Генерал Тошево (ССА)
5	Кюстендил	Резитба на овощните видове	Институт по земеделие - гр. Кюстендил (ССА)
6	Пазарджик	Отглеждане на орехи	Институт по овощарство-Пловдив (ССА)
7	Ловеч	Фитосанитарна резитба при трайните насаждения - срокове и подходящи препарати за РЗ при тях	Институт по планинско животновъдство и земеделие -гр. Троян (ССА)
8	Пазарджик	Съвременни аспекти при технологиите за обработка и съхранение на оборския тор от животновъдните ферми	Земеделски институт - Стара Загора (ССА)
9	Кюстендил	Растителна защита на овощните видове	Институт по земеделие - гр. Кюстендил (ССА)
10	Силистра	Пролетни грижи в овощните градини	Опитна станция по кайсията и земеделието - гр. Силистра (ССА)
11	Търговище	Влияние на калиевото торене върху добива и качеството на ягодоплодните култури	Селскостопанска академия - София (ССА)
12	Плевен	Отглеждане на дребен рогат добитък - породи, продуктивни показатели, технология, механизирани на процесите и добри фермерски практики	Институт по планинско животновъдство и земеделие -гр. Троян (ССА)
13	Перник	Стандарти в говедовъдството	Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) - гр. Перник
14	Търговище	Най-нови технологии за капково напояване	Аквасистемс
15	Сливен	Интензификация на производството на пчелни продукти. Борба с болестите по пчелите и пчелното пило	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
16	Сливен	Специфични технологични изисквания при отглеждане на череши	Институт по овощарство-Пловдив (ССА)

№	Място на провеждане	Тема	Съвместно с:
17	с. Братово, обл. Бургас	Опазване на застрашените местни породи и генофонда в животновъдството	Опитна станция по земеделие-Средец (ССА)
18	Габрово	Специфични технологични изисквания, болести и неприятели при орех и лешник	Институт по овощарство-Пловдив (ССА)
19	Видин	Растително защитни мероприятия в лозята	Опитна станция по земеделие - гр. Видин (ССА)
20	Русе	Съвременни аспекти при технологиите за обработка и съхранение на оборски тор от животновъдните ферми	Земеделски институт - Стара Загора (ССА)
21	Петрич	Фитосанитарните проблеми в картофопроизводството	Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) - гр. Благоевград
22	Силистра	Специфични особености при отглеждане на зеленчуци в оранжерии	Институт по зеленчукови култури "Марица" - гр. Пловдив (ССА)
23	Сливен	Влияние на храненето върху млечната продуктивност и заплодяемостта на кравите	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
24	Якоруда	Вредители по растениевъдните култури в оранжерийното и открито производство	Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) - гр. Благоевград
25	Опитна станция по соята - гр. Павликени (ССА), обл. В.Търново	Технологични аспекти при отглеждането на фуражни култури, представяне на нови сортове и хибриди	Опитна станция по соята - гр. Павликени (ССА)
26	Кърджали	Развъдна дейност в овцевъдството. Редки местни породи	Опитната станция по животновъдство и земеделие -гр. Смолян (ССА)
27	Бургас	Нови моменти в технологията на отглеждане на овощните видове	Аграрен университет -гр. Пловдив
28	Шумен	Икономически важни етапи при отглеждане на овце за мляко. Проблеми на овцевъдството при съвременните пазарни условия. Технология за отглеждане на млечни овце, механизирани на процесите	Земеделски институт - Стара Загора (ССА)
29	Варна	Капково напояване при зеленчуци	Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията "Пушкаров" - гр. София (ССА)
30	Опитна станция по земеделие "Хан Крум", с.Хан Крум, обл. Шумен	Технологии за отглеждане на лавандула. Биологично производство.	Институт по розата и етеричномаслените култури -Казанлък (ССА)
31	Видин	Технологични изисквания при отглеждане на телета за угояване	Опитна станция по земеделие - гр. Видин (ССА)

№	Място на провеждане	Тема	Съвместно с:
32	Смолян	Изисквания за привеждане 1-ва група на фермите за производство на краве мляко	Опитната станция по животновъдство и земеделие -гр. Смолян (ССА)
33	Русе	Болести по основни зеленчукови култури	Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията "Пушкаров" - гр. София (ССА)
34	Ст. Загора	Развитие на месодайното овцевъдство	Земеделски институт - Стара Загора (ССА)
35	Чирпан	Открит ден на твърдата пшеница	Институт по памука и твърдата пшеница - гр. Чирпан (ССА)
36	Кюстендил	Ден на черешата	Институт по земеделие - гр. Кюстендил (ССА)
37	с. Бисер, обл. Хасково	Действия и реакции при бедствия и аварии в аграрния сектор	Тракийски университет - гр. Ст. Загора
38	Казанлък	Нови сортове и технологии за отглеждане на етеричномаслени и лекарствени култури,	Институт по розата и етеричномаслените култури -Казанлък (ССА)
39	Бургас	Хранене на различните категории овце. Репродукция при овцете. М 141 от ПРСР	Тракийски университет – гр. Ст. Загора и Земеделски институт - Стара Загора (ССА)
40	с. Гавраилово, обл. Сливен	Семинар за производителите на праскови	Институт по овощарство-Пловдив (ССА)
41	Добрич	Биологично производство на земеделски продукти	Добруджанския земеделски институт - гр. Генерал Тошево (ССА)
42	Монтана	Балансираното хранене на млечните крави от съществено значение за икономическия резултат на фермата	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
43	Враца	Добри земеделски практики при зърнено житните култури	Добруджанския земеделски институт - гр. Генерал Тошево (ССА)
44	Монтана	Изисквания към строителството на нови животновъдни ферми	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
45	Сандански	Болестите по лозята и трайните насаждения	Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) - гр. Благоевград
46	Смолян	Ден на млякото	Опитната станция по животновъдство и земеделие -гр. Смолян (ССА)
47	Видин	Подходящи сортове лози за засаждане в област Видин	Опитна станция по земеделие - гр. Видин (ССА)
48	Враца	Управление на земеделското стопанство	Институт по аграрна икономика - София (ССА)
49	Бургас	Апарат за директна продажба на прясно мляко-ползи и проблеми	Институт по земеделие - Ст. Загора (ССА)

№	Място на провеждане	Тема	Съвместно с:
50	Разград	Млечно говедовъдство - хигиенни изисквания към фермите	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
51	гр. Бяла, обл. Русе	Управление на риска при изпълнение на бизнес планове на полупазарните стопанства и младите фермери	Институт по аграрна икономика - София (ССА)
52	Разград	Технология за отглеждане на черупкови трайни насаждения - орехи и лешници. Болести и неприятели	Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) - гр.Разград и Дом на науката и техниката - гр.Разград
53	Костенец	Специфични технологични изисквания при отглеждане на ягодоплодни видове	Институт по земеделие - гр. Кюстендил (ССА)
54	Плевен	Състояние и проблеми в пчеларството. Новости в технологиите.	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
55	Кърджали	Перспективи за развитие на месодайното говедовъдство в планински и предпланински райони	Опитната станция по животновъдство и земеделие -гр. Смолян (ССА)
56	Варна	Особености при отглеждане на лавандула. Нови етапи в растителната защита на лавандуловите насаждения	Институт по розата и етеричномаслените култури -Казанлък (ССА)
57	Плевен	Болести по основни зеленчукови култури: актуално състояние и средства за контрол	Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията "Пушкарров"- гр. София (ССА)
58	Монтана	Маркетинг на земеделското стопанство	Институт по аграрна икономика – София (ССА)
59	Кюстендил	Ден на плодородието	Институт по земеделие - гр. Кюстендил (ССА)
60	Карнобат	Подходящи сортове и технологии при отглеждането на зърнено-житни култури в условията на климатични промени	Институт по земеделие - гр. Карнобат (ССА)
61	Силистра	Състояние и проблеми в пчеларството. Подготовка на пчелните семейства за есенно-зимния период	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
62	Ст. Загора	Екологосъобразно и биосъобразно отглеждане на кокошки носачки	Земеделски институт - Стара Загора (ССА)
63	Перник	Стандарти в овцевъдството	Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) - гр. Перник
64	Ямбол	Нови технологии в пчеларството. Биологично пчеларство	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
65	Враца	Преструктуриране на млечните ферми и управление на млечните квоти	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)

№	Място на провеждане	Тема	Съвместно с:
66	Пазарджик	Управление на риска при изпълнение на бизнес планове на полупазарни стопанства, млади фермери и модернизация на земеделското стопанство	Институт по аграрна икономика – София (ССА)
67	с. Тихомир, обл. Кърджали	Подходящи овощни видове за Източните Родопи и технология на отглеждането им	Институт по овощарство-Пловдив (ССА)
68	Кърджали	Растителнозащитни мероприятия при овощни и полски култури	ОДБХ-Кърджали
69	Видин	Машинно доене на дребни преживни животни	Опитна станция по земеделие - гр. Видин (ССА)
70	Елин Пелин	Нови аспекти в употребата на растително-защитни продукти (разрешени и забранени) за използване в България	Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) - София
71	Перник	Технологии за отглеждане на орехи и лешници и сортове	ОДБХ-гр. Перник
72	с. Костенец, обл. София	Добри растително-защитни практики в ягодо и малино-производството	Институт по земеделие - гр. Кюстендил (ССА)
73	Смолян	Стимулиращи биопрепарати в пчеларството	Опитната станция по животновъдство и земеделие -гр. Смолян (ССА)
74	Варна	Условия за получаване на качествено мляко	ОДБХ-Варна
75	Добрич	Приложно пчеларство и промишлени пчелини	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
76	Габрово	Интензификация на производството на пчелни продукти	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
77	гр. Любимец, обл. Хасково	Черупкови видове - особености и възможности за създаване в региона	Институт по овощарство-Пловдив (ССА)
78	Шумен	Особености при отглеждане на черупкови трайни насаждения	Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) - гр. Шумен и доц. д-р Кирил Славов (експерт в областта на растениевъдството)
79	Хасково	Възможности за развитие на овцевъдството и козевъдството в Хасковска област	Тракийски университет - гр. Стара Загора
80	с. Нова Черна, общ. Тутракан, обл. Силистра	Как да произведем качествен тютюнев разсад?	Опитна станция по земеделие - с. Хан Крум (ССА) и Национална асоциация на тютюнопроизводителите (НАТ) 2010
81	ИПЖЗ-Троян-филиал гр. Дряново	Технологични особености при създаване и отглеждане на трайни насаждения. Финансиране на овощарството по мерките от ПРСР 2007 - 2013	ИПЖЗ-Троян-филиал гр. Дряново (ССА)

№	Място на провеждане	Тема	Съвместно с:
82	Разград	Биологично пчеларство	Организация, получила разрешение от министъра на земеделието и храните, да осъществява контрол за съответствие на биопроизводство
83	Разград	Биологично растениевъдство	Организация, получила разрешение от министъра на земеделието и храните, да осъществява контрол за съответствие на биопроизводство
84	Монтана	Специфика при създаването и отглеждането на черупкови трайни насаждения	ОДБХ-гр. Монтана и доц. д-р Кирил Славов (експерт в областта на растениевъдството)
85	Смолян	Селекционни критерии за избор на животни в частните ферми	Опитната станция по животновъдство и земеделие -гр. Смолян (ССА)
86	Враца	Съвременни техники и нови технологии в пчеларството	Институт по животновъдни науки - гр. Костинброд (ССА)
87	Ямбол	Отглеждане на черупкови трайни насаждения	ОДБХ-гр. Ямбол и доц. д-р Кирил Славов (експерт в областта на растениевъдството)
88	с. Доситеево, общ. Харманли, обл. Хасково	Биологично земеделие и животновъдство - регионални възможности	Аграрен Университет - гр. Пловдив и Проект „Новото Злато на Тракия - Източни Родопи”